

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1ο Εισαγωγή	2
1.1 Σκοπός της Έρευνας	3
1.2 Βασικά ερευνητικά ερωτήματα	3
1.3 Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα έρευνας.....	4
1.4 Λόγοι επιλογής του θέματος.....	4
1.5 Βασικές έννοιες του θέματος.....	4
1.6 Επίλογος.....	5
Κεφάλαιο 2ο Θεωρητικό Πλαίσιο Μελέτης.....	6
2.1 Ορισμός και κύκλοι της κρίσης	6
2.2 Ιστορική προσέγγιση των κρίσεων	7
2.3 Η πρόσφατη αναφορά στην οικονομική κρίση στις ΗΠΑ και την Ευρώπη..	9
2.4 Οικονομική κρίση στην Ελλάδα.....	11
2.4.1 Μέτρα λιτότητας για τη μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού	15
2.5 Οικονομική κρίση και η αποτελεσματικότητα της ελληνικής αγοράς	15
2.6 Η αναποτελεσματικότητα της αγοράς λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα.....	18
Κεφάλαιο 3ο Μεθοδολογία της έρευνας.....	27
3.1 Υλικό της εργασίας.....	27
3.2 Μεθοδολογία της διεθνούς βιβλιογραφικής Ανασκόπησης	28
3.2.1 Διαδικασία αναζήτησης των μελετών	28
3.2.2 Διαδικασία επιλογής των μελετών.....	30
3.2.3 Περιορισμοί της βιβλιογραφικής ανασκόπησης.....	31
Κεφάλαιο 4ο Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	31
Κεφάλαιο 5ο Επίλογος-Συμπεράσματα.....	36
Βιβλιογραφία	39

Κεφάλαιο 1ο Εισαγωγή

Η χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε στις Η.Π.Α στις 13 Σεπτεμβρίου του 2008 και συγκεκριμένα από την κατάρρευση της Lehman brothers επηρέασε το σύνολο των οικονομιών παγκοσμίως. Για να αποφευχθεί η κατάρρευση των συστημικών τραπεζών παγκοσμίως οι εκάστοτε κεντρικές τράπεζες για να εξασφαλίσουν την ρευστότητα τους εκτόνησαν σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις προγράμματα διάσωσης και περιόρισαν σε τεράστιο βαθμό τις χορηγήσεις δανείων σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις επηρεάζοντας τις εκάστοτε οικονομίες των χωρών ανάλογα με τα μακροοικονομικά μεγέθη, το μέγεθος εξάρτησης των επιχειρήσεων από το δανεισμό, και τα ιδιαίτερα τους χαρακτηριστικά (Χαρδούβελη,2009).

Η οικονομική αυτή κρίση δεν άργησε να μεταφερθεί και στην Ελλάδα αναδεικνύοντας χρονίζουσες παθολογίες της Ελληνικής οικονομίας όπως η χαμηλή παραγωγικότητα επίσης χαμηλή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, τα υπέρογκα ελλείμματα στους ετήσιους προϋπολογισμούς και το ανεξέλεγκτο δημόσιο χρέος(Κλάιν,2010).

Έτσι το Μάιο του 2010 η Ελλάδα αναγκάστηκε να προσφύγει στο δανεισμό από το Δ.Ν.Τ την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η οικονομική κρίση άλλαξε άρδην το επιχειρηματικό περιβάλλον και εκ του σύνεγγυς οι επιχειρήσεις που επιθυμούσαν να επιβιώσουν θα έπρεπε να προσαρμοστούν στο νέο περιβάλλον. Η αλλαγή του επιχειρηματικού πλάνου και στρατηγικής, ο επανακαθορισμός του επενδυτικού πλάνου, και η μείωση του λειτουργικού κόστους ακόμα και με απολύσεις, επομένως στο δυσχερές αυτό περιβάλλον πρωταρχικός στόχος είναι η επιβίωση των επιχειρήσεων.

Η παρούσα εργασία θα επιδιώξει να μελετήσει τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην αποτελεσματικότητα της αγοράς και πιο συγκεκριμένα στην αποτελεσματικότητα της ελληνικής αγοράς. Σε γενικές γραμμές η Ελλάδα επηρεάστηκε περισσότερο από άλλη χώρα ή έστω μαζί με άλλες 2 ή 3 χώρες από τη κρίση της Ευρωζώνης. Η ανάπτυξη του θέματος θα γίνει μέσα από συγκεκριμένες ενότητες. Συγκεκριμένα αρχικά στην πρώτη ενότητα την εισαγωγική θα τεθούν οι βάσεις του θέματος. Στη δεύτερη ενότητα δεδομένου ότι το θέμα είναι βιβλιογραφικό θα τεθεί το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο, το

οποίο θα εστιάσει κυρίως στη περιγραφή της κατάστασης σε επίπεδο κρίσης στην Ευρωζώνη και όχι μόνο. Στη συνέχεια θα αναπτυχθεί το μεθοδολογικό πλαίσιο, το οποίο θα περιγράψει την ερευνητική διαδικασία η οποία θα υλοποιηθεί μέσα από την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικών με τα ερευνητικά ερωτήματα βάση των οποίων αναπτύχθηκε η συγκεκριμένη μελέτη.

1.1 Σκοπός της Έρευνας

Σκοπός της διατριβής είναι η απαρίθμηση και η αξιολόγηση των συνεπειών που προκάλεσε η οικονομική κρίση στη χώρα αλλά και η εκτίμηση των πιθανοτήτων ανάνηψης της όπως και η λεπτομερής καταγραφή των τρόπων που αυτό θα γίνει πραγματοποιήσιμο. Ειδικότερα θα εξεταστεί το πως η συμπίεση των εισοδημάτων και η συνεπακόλουθη κατακόρυφη πτώση των παραγωγικών συντελεστών επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν την ελληνική οικονομία υπό το πρίσμα τόσο του οικονομικού όσο και του κοινωνικού παράγοντα (ιστορικά υψηλά ποσοστών ανεργίας, ειδικότερα των νέων).

1.2 Βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Στη παρούσα υποενότητα θα κληθεί η μελέτη να ορίσει συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία εξήχθησαν από τη θεωρία και θα απαντηθούν από τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης.

Ποια είναι τα αίτια της διεθνούς κρίσης?

Γιατί οι αρχικές δομές του συστήματος διακυβέρνησης της Ευρωζώνης δεν ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την κρίση?

Ποια είναι τα αίτια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα?

Ποια είναι η σχέση της οικονομικής κρίσης και της αποτελεσματικής αγοράς?

Ποιες είναι οι μορφές της αποτελεσματικής αγοράς?

Ποιες είναι οι συνέπειες της κρίσης στην αποτελεσματική αγορά.

1.3 Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα έρευνας

Η αναγκαιότητα της παρούσας μελέτης αναφέρεται στην ανάγκη να παρουσιαστεί το κατά πόσο η οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τη δυστοκία της δημόσιας διοίκησης και την κυβερνητική αστάθεια στην Ελλάδα έχει επηρεάσει τόσο την αγορά εργασίας, το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων, και την επιχειρηματική δραστηριότητα. Συγχρόνως θα γίνει προσπάθεια μέσω της βιβλιογραφικής έρευνας και των ιστορικών παραδειγμάτων όπως το προγενέστερο παγκόσμιο οικονομικό κραχ του 1929 να προταθούν τρόπους βελτίωσης τόσο στην αγορά και την αντιμετώπιση της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης στην Ελλάδα.

1.4 Λόγοι επιλογής του θέματος

Οι λόγοι επιλογής του θέματος αναφέρονται στο ότι η Ελλάδα βιώνει μια βαθειά κρίση από το 2008 και μετά, οπότε και έχει μεγάλο ενδιαφέρον να παρουσιαστεί στο βαθμό που είναι δυνατόν στη παρούσα μελέτη το αντίκτυπο στη λειτουργία της αγοράς και πιο συγκεκριμένα το αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα της. Ακόμα έχει ουσία η μελέτη του αντίκτυπου στο βιοτικό επίπεδο. Σε γενικές γραμμές το θέμα είναι άκρως επίκαιρο και θα δώσει μια οπτική της κατάστασης της αγοράς στην Ελλάδα.

1.5 Βασικές έννοιες του θέματος

Στη παρούσα ενότητα θα τεθούν οι βασικοί όροι και οι βασικές έννοιες του θέματος. Συγκεκριμένα θα οριστούν έννοιες που καθορίζουν την ανάπτυξη του παρόντος θέματος. Συγκεκριμένα οι όροι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

1. Οικονομική κρίση: Με το συγκεκριμένο όρο αποκρυσταλλώνεται μια δυσμενή για μια χώρα και γενικά για τη κοινωνία της κατάσταση, η οποία αποδίδεται σε μείωση της καταναλωτικής δυνατότητας, επιβράδυνση των δεικτών

της οικονομίας, περιορισμός των αγαθών και των υπηρεσιών και γενικά μια κατάσταση που δηλώνει ότι στο παρόν χρονικό σημείο μια οικονομία νοσεί και δεν έχει περιθώρια ανάπτυξης(Karamessini and Rubey,2013).

2. Αποτελεσματικότητα αγοράς: Η αποτελεσματικότητα της αγοράς, εκφράζεται μέσα από τη δυναμική των επιχειρήσεων να πουλάνε τα προϊόντα τους, αλλά και την ύπαρξη καταναλωτικού ενδιαφέροντος, ακόμα αναφέρεται στην ευρύτερη ευημερία σε επίπεδο οικονομικό, η οποία χαρακτηρίζει τα νοικοκυριά, ενώ χαρακτηρίζει το σύνολο των συναλλαγών(Gettler and Karadi,2015).

1.6 Επίλογος

Το πρώτο κεφάλαιο, το οποίο ολοκληρώθηκε μέσα από τις ενότητες που προηγήθηκαν έθεσε τις βάσεις ανάλυσης του παρόντος θέματος. Οι βάσεις ουσιαστικά τέθηκαν μέσα από την απόδοση των ερευνητικών ερωτημάτων, τα οποία από τη στιγμή που θα απαντηθούν ουσιαστικά θα έχει εκπληρωθεί και ο σκοπός της παρούσας μελέτης. Στο κεφάλαιο που θα ακολουθήσει θα οροθετηθεί το θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης της παρούσας με ειδικές αναφορές στην ιστορικότητα της κρίσης, στην κατάσταση της κρίσης στην Ελλάδα, τη σχέση με την αποτελεσματικότητα της αγοράς και παρόμοια θέματα σχετικά με τη παρούσα κατάσταση στην Ελληνική αγορά.

Κεφάλαιο 2ο Θεωρητικό Πλαίσιο Μελέτης

2.1 Ορισμός και κύκλοι της κρίσης

Κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης, το βασικό φαινόμενο το οποίο υπερισχύει και δημιουργεί τα περισσότερα προβλήματα από τη μια στους πολίτες και από την άλλη στο κράτος στο σύνολο του, είναι η έλλειψη ρευστότητας. Συγκεκριμένα υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες στις καθημερινές συναλλαγές, υπάρχει αδυναμία κάλυψης οικονομικών υποχρεώσεων, αύξηση της ανεργίας λόγω μείωσης της κατανάλωσης, μείωση της αγοραστικής δύναμης και ένας ευρύτερος επηρεασμός της ψυχολογίας των πολιτών.

Ιστορικά και σύμφωνα με τους Andrian και Shin (2007) η οικονομία ιστορικά υφίσταται συνεχείς κυκλικές διακυμάνσεις, οι οποίες για πρώτη φορά αναπτύχθηκαν από τον Schumpeter (1935), αυτές οι διακυμάνσεις είναι οι ακόλουθες(Andrian and Shin,2013):

Kitchin ή αποθεματικός κύκλος με διάρκεια 3-5 χρόνια.

Jouglar ή επενδυτικός κύκλος με διάρκεια 7 έως 11 χρόνια, κατά τη διάρκεια του οποίου υπήρξαν μικρού μεγέθους καινοτομίες με αρκετές διακυμάνσεις στις διάφορες επενδύσεις οι οποίες έγιναν σε διάφορους τομείς.

Ο Kuznetz κύκλος ο οποίος διήρκησε 15-25 χρόνια και ο οποίος σχετίστηκε με διάφορες κατασκευαστικές δράσεις.

Kondratieff ή αλλιώς μακρά κύματα με διάρκεια 45-55 χρόνια, ο οποίος συνδέθηκε με καινοτόμες δράσεις και επενδύσεις σε τομείς μαζικής παραγωγής αυτοκινήτων, στην ενέργεια, στις νέες τεχνολογίες κ.λπ. Τη συγκεκριμένη περίοδο και με βάση τον Kondratieff (1892-1938), αναπτύχθηκε η θεώρηση των οικονομικών κρίσεων η οποία αναπτύχθηκε μέσα από τη θεωρία των μακρών κυμάτων. Ο συγγραφέας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι οικονομίες των καπιταλιστών βιώνουν διακυμάνσεις διάρκειας 45-55 ετών. Μετά από μια μεγάλη περίοδο άνθησης πάντα έρχεται μια αντίστοιχη περίοδο κρίσης.

2.2 Ιστορική προσέγγιση των κρίσεων

Σύμφωνα με τον Farrell (2008), το καπιταλιστικό σύστημα έχει μέχρι σήμερα βιώσει τρεις κρίσεις. Στη πραγματικότητα όμως σύμφωνα με τον ίδιο συγγραφέα υπήρξαν κατά την έναρξη του δυο κρίσεις ακόμα μια το 1850 και μία το 1891(Farell,2008).

Ξεκινώντας ιστορικά από τη κρίση της περιόδου 1929-1933 διαπιστώνεται ότι η παρούσα κρίση ήταν αποτέλεσμα της αυξημένης παραγωγής πολύ περισσότερης από τη ζήτηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 40% αλλά και το κλείσιμο 865.000 μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και τη δημιουργία 35.000.000 ανέργων(Devece,2016).

Κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης, παρουσιάστηκε μια ραγδαία πτώση του χρηματιστηρίου η οποία οδήγησε στο κραχ της Wall Street, το συγκεκριμένο κραχ είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη ύφεση στην οποία οδηγήθηκε αρχικά η Αμερικανική οικονομία και στη πορεία η παγκόσμια. Τη Πέμπτη 24 Οκτωβρίου η οποία ονομάστηκε «Μαύρη Πέμπτη», το χρηματιστήριο έκλεισε με απώλειες 13%(Wright,2008).

Η αγορά κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες να ανατρέψει τη παρούσα αρνητική κατάσταση, όμως έχοντας χάσει το χρηματιστήριο το 90% της αξίας του, η κατάσταση ήταν μη αναστρέψιμη. Εκατομμύρια οικογένειες έχασαν τα χρήματα του, το ΑΕΠ των ΗΠΑ, μειώθηκε δραματικά ενώ υπήρχαν μεγάλα ποσοστά ανεργίας, τέλος οι τράπεζες χρεοκόπησαν. Η Αμερικανική οικονομία χρειάστηκε 10 ολόκληρα χρόνια αλλά και την έναρξη του 2^{ου} Παγκοσμίου πολέμου για να βγει από τη κρίση, μια και οι στρατιωτικές δαπάνες μείωσαν την ανεργία και επέφεραν την ανάπτυξη(Carneiro, Portugal and Varejao,2014).

Η κρίση στην Αμερικανική οικονομία επανήλθε κατά το τέταρτο κύμα του πολέμου, με το πόλεμο του Βιετνάμ. Η ΗΠΑ αναγκάστηκαν να δανειστούν και λόγω των ισοτιμιών αλλά και της συνθήκης του Bretton Woods, το Αμερικανικό νόμισμα υπέστη μεγάλη υποτίμηση, με

αποτέλεσμα να αυξηθεί ο πληθωρισμός αλλά και τα ποσοστά ανεργίας(Κρούγκμαν,2008).

Η επόμενη κρίση, η οποία ονομάστηκε και σιωπηρή μια και ήταν μη αναμενόμενη ενώ τα αποτελέσματα της δεν επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την παγκόσμια οικονομία από τη πρώτη στιγμή, σχετίστηκε με το πετρέλαιο και εκδηλώθηκε από το 1973 μέχρι το 1980.

Αργότερα στις 19 Οκτωβρίου του 1987, υπήρξε μεγάλη πτώση του δείκτη Dow Jones ο οποίος έχασε το 22% της αξίας του μέσα σε πολύ λίγες ώρες. Οι αιτίες της κρίσης ήταν(Semicchio, Tsakatik and Quaglia,2013): α) Η μεγάλη και ξαφνική πτώση του δολαρίου, β) οι φήμες για εξαγορές, γ) Η κακή πληροφόρηση των πολιτών, δ) Αύξηση των επιτοκίων από τη Γερμανία το 1989 προκειμένου να αποφύγει το δανεισμό.

Η Fed και άλλες τράπεζες οδηγήθηκαν σχεδόν στη χρεοκοπία, στο τέλος η κρίση αυτή ξεπεράστηκε σχετικά εύκολα δεδομένων των επιπτώσεων που είχε. Η συγκεκριμένη κρίση έδωσε το έναυσμα για την εφαρμογή αυστηρότερων κανόνων σε σχέση με τη λειτουργία των τραπεζών και της οικονομίας ευρύτερα.

Η επόμενη κρίση ξέσπασε όταν το επενδυτικό fund Long-Term Capital Market (LTCM) βρέθηκε σε δεινή θέση η οποία ήταν απόρροια των κρίσεων της Ασίας, Ρωσίας και Βραζιλίας τη περίοδο 1997-1998. Το LTCM έπαθε μεγάλη ζημιά όταν οι Ρώσοι ανέστειλαν από τη πλευρά τους τον Αύγουστο του 1998, την εξόφληση των ομολόγων, βυθίζοντας το αμερικανικό χρηματιστήριο (Balakrishnan, Watts and Zuo,2013).

Στο Πίνακα 2-1 γίνετε μια παρουσίαση των μακρών κυμάτων της οικονομίας των περιόδων άνθησης και κρίσεων

Πίνακας 2-1: Σχηματική περιοδολόγηση Μακρών Κυμάτων

Πρώτο μακρο κύμα	1790-1845	60 έτη
Άνθηση (Η Μεγάλη Βιομηχανική Επανάσταση)	1790-1815	25 έτη
Κρίση (Η πείνα του 1840)	1815-1850	35 έτη
Δεύτερο μακρο κύμα	1845-1895	45 έτη
Άνθηση (Η Βικτωριανή ανάκαμψη)	1850-1870	20 έτη
Κρίση (Η μεγάλη κρίση)	1870-1895	25 έτη

Τρίτο Μακρο κύμα	1895-1940	45 έτη
Άνθηση (H belle époque)	1895-1920	25 έτη
Κρίση (Το κραχ του 1929)	1920-1940	20 έτη
Τέταρτο μακρο κύμα	1940-1990	50 έτη
Άνθηση (Ο χρυσός αιώνας της συσσώρευσης)	1940-1970	30 έτη
Κρίση (Η σιωπηρή κρίση)	1970-1990	20 έτη
Πέμπτο μακρο κύμα	1990	
Άνθηση (Η επανάσταση της πληροφορικής)	1989-2008	Περίπου 20 έτη
Κρίση	2008	

Πηγή: Τσουλφίδης, Λ., (2013) *Οικονομική Ιστορία της Ελλάδος*

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

2.3 Η πρόσφατη αναφορά στην οικονομική κρίση στις ΗΠΑ και την Ευρώπη

Τα προβλήματα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ ξεκίνησαν με την αύξηση των αθετήσεων στα δάνεια υψηλού κινδύνου και σε άλλα μη παραδοσιακά στεγαστικά δάνεια, καθώς η οικοδομική άνθηση έφτανε στο τέλος της. Κατά την διάρκεια της άνθησης των στεγαστικών κατασκευών την δεκαετία του 2000, τα επισφαλή ενυπόθηκα δάνεια τιτλοποιήθηκαν σε διάφορα είδη χρηματοπιστωτικών προϊόντων, και διανεμήθηκαν σε επενδυτές από όλον τον κόσμο (Bruti and Saure, 2015).

Αλλά η διαφοροποίηση του κινδύνου απείχε κατά πολύ και πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αύξησαν το ποσοστό ιδιοκτησίας τους σε περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονταν με τα ακίνητα. Για παράδειγμα, ο Udell (2008) επισημαίνει ότι οι μεγάλες εμπορικές τράπεζες των ΗΠΑ αύξησαν το ποσοστό των δανείων ακινήτων στο χαρτοφυλάκιό τους από 44% το 2003 σε 53% μέχρι το 2007.

Δεδομένου ότι οι υποκείμενες υποθήκες έγιναν μη εξυπηρετούμενες, οι αξίες των παράγωγων τίτλων τους μειώθηκαν και τα

χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που κατείχαν τους τίτλους άρχισαν να εμφανίζουν ζημιές. Δεδομένης της μόχλευσης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα οι απώλειες ήταν σημαντικές σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων αυτών (Greenlaw et al.2008).

Μέχρι τις αρχές του 2008, οι απώλειες άρχισαν να θέτουν σε κίνδυνο την βιωσιμότητα των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Τον Μάρτιο του 2008, η Bear Stearns σχεδόν χρεοκόπησε και διασώθηκε από την JP Morgan με την οικονομική βοήθεια από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ.

Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στη πρόσφατη οικονομική κρίση, η οποία είναι ακόμα υπό εξέλιξη και έχει πλήξει κυρίως την Ευρώπη. Τα αίτια ξεκινούν το 2007 μέσα αρχικά από τη πτώση της κτηματομεσιτικής αγοράς, η οποία επηρέασε το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα(Dutton,2010). Ένα άλλο πρόβλημα αναφέρεται στη τάση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των μεγαλύτερων σε μέγεθος, να επενδύουν για πολύ καιρό σε προϊόντα υψηλού κινδύνου με στόχο το κέρδος. Αυτό οδήγησε τις επιχειρήσεις σε αδιέξοδο ενώ πολλές από αυτές χρεοκόπησαν(Shwarz,2008).

Ο επόμενος λόγος ήταν η ασύμμετρη πληροφόρηση από τη πλευρά των οικονομικών αναλυτών, συγκεκριμένα ενώ έβλεπαν το πρόβλημα και ειδικά τη κρίση στη κτηματομεσιτική αγορά, προκειμένου να έχουν ίδια οφέλη τις απέκρυψαν. Οι τράπεζες λειτούργησαν με την ίδια λογική απόκρυψης στοιχείων. Σύμφωνα με την McKinsey Company το 2008 δυο άλλα σοβαρά αίτια ήταν τα ακόλουθα:

Πληθωρισμός-Τιμολογήσεις-Κεφάλαια: Η αρχική αιτία αύξησης του πληθωρισμού ήταν η αύξηση του πετρελαίου, η επόμενη ήταν η αύξηση του πληθωρισμού σε αγορές όπως η Κίνα και η Ινδία. Τέλος η αύξηση των τιμών ειδικά από τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις προκειμένου να επιβιώσουν των πιέσεων που δέχονταν.

Μείωση προσλήψεων: Η συνεχής μείωση προσωπικού με στόχο τη μείωση του κόστους και την αύξηση των κερδών, μείωση τη καταναλωτική ισχύ, επηρέασε τις πωλήσεις και την αγορά ευρύτερα.

Η αυξημένη μείωση των τιμών των ακινήτων σε Ισπανία, Μεγάλη Βρετανία, Αμερική επηρέασε την αγορά επιφέροντας ζημιές στη παγκόσμια

οικονομία. Συγχρόνως μεγάλες επιχειρήσεις παρουσίασαν τεράστια ελλείμματα τα οποία αδυνατούσαν να καλύψουν κάποιες από αυτές έκλεισαν.

Η τιτλοποίηση των στεγαστικών δανείων.

Η απελευθέρωση των αγορών χωρίς συγκεκριμένους νόμους και κανόνες.

Η αδυναμία σωστής αξιολόγησης από τους οίκους της διαβάθμισης των προϊόντων.

Το χαλαρό νομοθετικό πλαίσιο.

Οι λανθασμένη διαχείριση από τους πολιτικούς φορείς και η διαφθορά.

Οι τεράστιες αμοιβές των υψηλόβαθμων στελεχών.

Η άνιση κατανομή του πλούτου.

Οι επιπτώσεις της κρίσης αναφέρονται στα ακόλουθα(Wright,2008): 1) Μείωση των ποσοστών του διεθνούς εμπορίου αγαθών, 2) Πτώση του ΑΕΠ σε παγκόσμια κλίμακα, 3) Πτώση τιμών πρώτων υλών, 4) Πτώση διεθνών επενδύσεων μείωση των κερδών στη παροχή υπηρεσιών, μείωση ζήτησης, χρηματοδοτήσεων, 5) Μείωση κατανάλωσης, 6) Αύξηση προστατευτισμού.

Ως δράσεις αντιμετώπισης, ορίστηκαν οι ακόλουθες(Wright,2008): 1) Αλλαγές στη στρατηγική των επιχειρήσεων, εστιάζοντας στη ποιότητα, στη καινοτομία, τη διαφορετικότητα, 2) Στήριξη οικονομιών από τις κυβερνήσεις, 3) Ενίσχυση της βιομηχανίας από τα κράτη, 4) Στήριξη και οικονομική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε χώρες που είχαν πρόβλημα όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, 5) Εστίαση στην ευελιξία από τη πλευρά των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, 5) Αύξηση της φορολογίας η οποία όμως δεν επιφέρει θετικά αποτελέσματα ειδικά για τους ιδιώτες και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

2.4 Οικονομική κρίση στην Ελλάδα

Σήμερα η ελληνική οικονομία νοσεί και το αδιέξοδο στο οποίο έχει περιέλθει απέδειξε ότι η πολιτική η οποία ακολουθήθηκε τα προηγούμενα χρόνια ήταν λανθασμένη. Ήταν μια πολιτική ψευδαισθήσεων, η οποία δημιούργησε μια ψεύτικη ευδαιμονία στους πολίτες θέτοντας την πολιτική πάνω από τις ανάγκες της κοινωνίας(Economou et al,2015).

Συγκεκριμένα η Ελλάδα έφτασε να συμπεριφέρεται καταναλωτικά ως μια χώρα με ΑΕΠ 310 δισεκατομμυρίων, παράγοντας τεχνητά και αφύσικα, προϊόντα μιας διόγκωσης που δεν ανταποκρινόταν στο παραγωγικό της δυναμικό. Οι πολιτικοί ουσιαστικά στοχεύοντας στην εκπλήρωση των δικών τους στόχων, αποπροσανατόλισαν τους πολίτες τους έταξαν μια ψευδή πραγματικότητα και για να μπορέσουν να την υποστηρίξουν αυτή τη πραγματικότητα δημιούργησαν ένα υπερτροφικό δημόσιο τομέα, ο οποίος μπορεί να εξασφάλιζε ένα βέβαιο μέλλον για τους εργαζόμενους εκεί, την ίδια όμως στιγμή οδηγούσε σε ανεργία τον ιδιωτικό τομέα, κατανάλωνε σημαντικό μερίδιο του ΑΕΠ, ενώ εμπόδιζε την αποτελεσματική κατανομή των πόρων στην κοινωνία(Economou et al,2015).

Πέρα από την λανθασμένη εσωτερική πολιτική σε επίπεδο οικονομίας, λάθη έγιναν και σε διεθνές επίπεδο, αρχικά με την λανθασμένη απόφαση ένταξης στην ΟΝΕ και αργότερα εξαιτίας της ανεύθυνης διευρυμένης δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία εφαρμόστηκε τη περίοδο 2000-2009. Οι δράσεις αυτές σε συνδυασμό με τη λειτουργία του δημόσιου τομέα στο εσωτερικό της χώρας, είχα ως αποτέλεσμα η ελληνική οικονομία να εξελιχθεί παραμορφωτικά, να οδηγείτε σε μια αδιέξοδη κατάσταση, η οποία στο τέλος επέφερε την ολοκληρωτική κατάρρευση σε προβλεπτό χρόνο.

Αλλα χαρακτηριστικά της περιόδου πριν τη καταστροφή, τα οποία προμήνυαν τη καταστροφή ήταν η ισχνή παραγωγική βάση, η ανάπτυξη της διευρυμένης κατανάλωσης, η αύξηση της τιμής των ακινήτων, ο υπέρμετρος δανεισμός ο οποίος βασίστηκε στη σιγουριά του δημοσίου, η ψευδής όπως προαναφέρθηκε ευδαιμονία η οποία τύφλωσε τον Έλληνα μη αφήνοντας τον να κατανοήσει το τι θα επακολουθούσε. Όλα τα παραπάνω κατέστησαν την ελληνική οικονομία ανεπαρκή και τελικά καταστρέψανε το νωθρό οικοδόμημα. Οι πολιτικοί κρίθηκαν ανεπαρκείς να αναστρέψουν την κατάσταση και ακόμα και σήμερα κανένα πολιτικό σχήμα δεν δείχνει ικανό να αντιμετωπίσει την

κατάσταση και να επιφέρει μεταρρυθμίσεις που θα ανατρέψουν την κατάσταση (Knight,2015).

Ο παρόν ισχυρισμός ότι οι θεσμοί όφειλαν να επιλέξουν μια πολιτική η οποία θα στόχευε να συνεχίσει η ελληνική οικονομία να φέρεται ως μια οικονομία με ΑΕΠ 310 δισεκατομμυρίων ευρώ, μια και σε αυτό το ύψος την τοποθετούσε η κατανάλωση των νοικοκυριών της ύψους 170 δισεκατομμυρίων ευρώ, τη στιγμή που η παραγωγική της ικανότητα δεν έτεινε ούτε στα 200 εκατομμύρια, είναι εντελώς ανεδαφικός. Η αιτιολόγηση της ανεδαφικότητας του ισχυρισμού αναφέρεται από τη μια στο ότι οι θεσμοί δεν ενδιαφέρονταν για την ευημερία των Ελλήνων αλλά για τη διάσωση των οικονομιών της Ευρώπης και από την άλλη γιατί δεδομένου ότι ενδιαφέρονταν να σώσουν την ελληνική οικονομία, δεν θα μπορούσαν να το κάνουν αυτό, συνεχίζοντας τη πολιτική του παρελθόντος, η οποία όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ήταν εντελώς λανθασμένη και αναποτελεσματική(Atsalaki, Baourakis and Zorounidis,2016).

Η κριτική σε σχέση με το πρόγραμμα σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας δεν μπορεί να εστιάσει στο σχεδιασμό της μείωσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων ανά έτος, διότι αυτός ήταν μάλλον προοδευτικός και σε μεγάλο βαθμό ήπιος, ενώ σε κάθε περίπτωση τα απλά μαθηματικά τον επέβαλλαν. Η κριτική θα πρέπει να εστιασθεί στον τρόπο με τον οποίο επέλεξε το ελληνικό κράτος μέσω των εκφραστών του, να το εφαρμόσει. Τα κόμματα που έλαβαν τα ηνία μέσα στη κρίση, το Πασόκ αρχικά στη συνέχεια η Νέα Δημοκρατία και σήμερα ο Σύριζα το μόνο που επέλεξαν να κάνουν ήταν να δώσουν βαρύτητα στην αύξηση των εισπράξεων και όχι στη μείωση των δαπανών, δεν μπόρεσαν να αποβάλουν, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα μικροκομματικά τους συμφέροντα, τη γνωστή πολιτική νοοτροπία των πελατειακών σχέσεων οπότε και διατήρησαν το μεγάλο δημόσιο και προσπάθησαν από άλλες πηγές να βρουν πόρους ανόρθωσης της οικονομίας.

Η έξοδος από την κρίση θα επέλθει μέσα από γενναίες μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα εστιάσουν στρατηγικά σε ριζικές αλλαγές σε

όλα τα επίπεδα της ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα αρχικά θα πρέπει να περιορισθεί η ανεργία από το υπάρχον 30% που βρίσκεται σήμερα σε ποσοστά κάτω του 10%. Συγχρόνως θα πρέπει να αλλάξει η κλαδική σύνθεση, συγκεκριμένα ο δημόσιος τομέας, το λιανεμπόριο, οι οικοδομές θα πρέπει να έχουν μικρότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ, από ότι έχουν σήμερα ενώ οι παραγωγικοί κλάδοι όπως είναι οι νέες τεχνολογίες, θα πρέπει να αποκτήσουν πιο έντονο ρόλο στην ανόρθωση της οικονομίας(Atsalaki, Baourakis and Zorounidis,2016).

Το οικοδόμημα της ελληνικής οικονομίας στο μέλλον θα πρέπει να καταστεί βιώσιμο με το εξαγωγικό εμπόριο και πάλι να ευδοκιμήσει και η σχέση εξαγωγών εισαγωγών, να αλλάξει προς συμφέρον των πρώτων. Θα πρέπει το 19% του σήμερα να γίνει 35% επί του ποσοστού του ΑΕΠ, προκειμένου η ελληνική οικονομία να ισχυροποιηθεί και να μπορέσει με αργά αλλά σταθερά βήματα να γίνει και πάλι βιώσιμη. Προκειμένου η Ελλάδα να επιστρέψει στην ευδαιμονία του 2008, χωρίς όμως να υπάρξει αυτή τη φορά δομική ανισορροπία και να κινδυνεύει η οικονομία να καταστραφεί ξανά θα πρέπει να κάνει αργά αλλά σταθερά βήματα, με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ κοντά στο 2,5% για ένα διάστημα 20 ετών(Madianos et al,2014).

Προκειμένου η χώρα να επαναφέρει το κατώτατο μισθό στα 750-800 ευρώ και τη κατανάλωση στα 170 δισεκατομμύρια όπως ήταν και το 2008, όπου ο πρώτος θα λειτουργεί ανταγωνιστικά για την αγορά ενώ θα κρατά μια ισορροπία σε επίπεδο κοινωνικών τάξεων ενώ η δεύτερη θα αντιστοιχεί στο 55% του ΑΕΠ, πράγμα που συμβαίνει στις χώρες της ευρωζώνης και όχι στο 75% όπως λανθασμένα συνέβαινε το 2008, θα πρέπει η Ελλάδα να επιτύχει ένα επίπεδο ΑΕΠ των 310 δισεκατομμυρίων ευρώ. Αν ξεκινήσει η διαδικασία ανάπτυξης μέσα στο 2017 και γίνουν τα βήματα που πρέπει ενώ εφαρμοστούν οι κατάλληλες μεταρρυθμίσεις τότε κάποια στιγμή ανάμεσα στο 2035 και στο 2040 θα επέλθει η ελληνική οικονομία στην κατάσταση που πρέπει να είναι ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο ζωής για το σύνολο των Ελλήνων.

2.4.1 Μέτρα λιτότητας για τη μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού

Η Ελλάδα βρίσκεται στη μέση μιας συνεχιζόμενης κρίσης χρέους από το Νοέμβριο του 2009. Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα-μέλος της Ευρωζώνης, το έλλειμμα του προϋπολογισμού και το δημόσιο χρέος της δεν είναι βιώσιμα χωρίς ένα πρόγραμμα λιτότητας.

Η ελληνική κυβέρνηση δέχθηκε με χαρά το σχέδιο διάσωσης των 110 δισ. Ευρώ το οποίο σχεδιάστηκε και χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο λιτότητας και ένα σχέδιο δημοσιονομικής εξυγίανσης έχουν τεθεί και πρόκειται να υλοποιηθούν τα επόμενα τρία χρόνια.

Τα μέτρα λιτότητας που εφαρμόστηκαν στην Ελληνική οικονομία αναφέρονταν στη σκληρή προσαρμογή με μεγάλη μείωση στις δημόσιες δαπάνες, εξαιλείφοντας ουσιαστικές επιδοτήσεις (π.χ. ενέργεια, στέγαση, υγεία, εκπαίδευση), αύξηση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, πάγωμα των μισθών του δημόσιου τομέα, περιορισμό των συντάξεων και αναβολή των κοινωνικών παροχών (Ghellab και Παπαδάκης,2011).

2.5 Οικονομική κρίση και η αποτελεσματικότητα της ελληνικής αγοράς

Παραδοσιακά η Ελλάδα είχε πολλούς μικρούς και μεσαίους επιχειρηματίες και η αποτελεσματικότητα της κρινόταν από το συγκεκριμένο κομμάτι της αγοράς, δηλαδή τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αποτελούσαν τη βάση της οικονομίας . Συγκεκριμένα οι Έλληνες ήταν και είναι πολύ περισσότερο αυτοαπασχολούμενοι σε σχέση με τους Ευρωπαίους, με πρόσφατα στοιχεία του 2012 σε ποσοστό 29% έναντι 14% στην Ε.Ε ενώ σε μεγάλο ποσοστό προτιμούσαν πάλι με στοιχεία του 2012 συγκεκριμένα 60% έναντι 40% να έχουν τη δική τους επιχείρηση. Αυτό είναι ένα μέγιστο πρόβλημα τώρα την εποχή της κρίσης, διότι δεδομένου ότι

αποδιοργανώθηκε ευρύτερα η αγορά, είναι λογικό ότι όλοι αυτοί οι επιχειρηματίες βρέθηκαν σε αδιέξοδο με αποτέλεσμα να φέρουν σε αδιέξοδο και την οικονομία στο σύνολο της(Ghellab και Παπαδάκης,2011).

Πολλοί Έλληνες επιχειρηματίες τη περίοδο της κρίσης ξεκίνησαν δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα λόγω έλλειψης εναλλακτικών επιλογών όχι επειδή έχουν αναγνωρίσει μια πραγματική ευκαιρία στην αγορά την οποία και θέλουν να αξιοποιήσουν, αλλά γιατί δεν έχουν άλλες εναλλακτικές ευκαιρίες για εργασία(European Commission,2012).

Μέσα στο 2012, το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας προώθησε το πρόγραμμα «Κυψέλες επιχειρηματικότητας» για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των νέων μέσα από τη χορήγηση επιδοτήσεων σε φοιτητές ή απόφοιτους με στόχο να αναπτύξουν τη δική τους επιχειρηματική δράση, δυστυχώς χωρίς ουσιαστικό προγραμματισμό(Euroean,2012). Οι συγκεκριμένες δράσεις επίσης επέφεραν σε αδιέξοδο την ελληνική οικονομία, δεδομένου ότι δεν μπορούσαν να υποστηριχτούν όλες αυτές οι οικονομικές δράσεις, ενώ συνάμα κατέστη αδύνατο μέσα από τις δράσεις αυτές η αγοράς να βρει μια νησίδα ανάπτυξης

Παρότι λοιπόν η Ελλάδα η επιχειρηματικότητα των νέων και η ενίσχυση της λειτουργίας Μικρομεσαίες επιχειρήσεων αποτελεί βάση της ελληνικής πολιτικής, η έλλειψη προγραμματισμού και αποτελεσματικής στρατηγικής, δυστυχώς οδήγησε και συνεχίζει να οδηγεί όσο διαρκεί η κρίση τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις σε αδιέξοδο(Στουρνάρας,2010).

Η οικονομική κρίση πλήττοντας την Ελλάδα, βρήκε τις περισσότερες μικρές και μεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις ανέτοιμες. Η επιδείνωση στην ελληνική οικονομία με άμεσο το αρνητικό αποτέλεσμα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, επήλθε με τον ερχομό της Τρόικας και την έναρξη του προγράμματος οικονομικής υποστήριξης-μνημονίου. Το κούρεμα του χρέους, η μείωση των χρηματοδοτήσεων από το κράτος, η αύξηση της φορολογίας, το κούρεμα των καταθέσεων κ.λπ., επιδείνωσαν τη λειτουργία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων καθιστώντας της σε δυσμενή οικονομική θέση, πράγμα που επηρέασε και ευρύτερα την ελληνική οικονομία(Στουρνάρας,2010).

Η δεκαετία πριν από τη κρίση, λειτούργησε τελικά αρνητικά για τις ελληνικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι είχαν όλες πάρει μεγάλα δάνεια για να

στηρίζουν τις δράσεις τους, είχαν αυξημένα έσοδα αλλά και έξοδα, ενώ το εργατικό κόστος είχε φτάσει σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Σήμερα με τη μείωση εργασιών από 20% μέχρι και 50% σε κάποιους κλάδους, πολλές ελληνικές επιχειρήσεις βρίσκονται σε δυσμενή θέση και καλούνται σήμερα να λαμβάνουν συνεχώς μέτρα για να μπορέσουν να επιβιώσουν αυξάνοντας και πάλι τη κερδοφορία τους.

Σήμερα ο προγραμματισμός είναι αδύνατος να γίνει δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται ακόμα σε αδιέξοδο και η πορεία της δεν είναι προκαθορισμένη σε τέτοιο βαθμό ώστε να μπορεί ένας επιχειρηματίας, να προβεί εκ του ασφαλούς σε επενδύσεις, που θα του αποφέρουν άμεσα και σίγουρα κέρδη. Οι περισσότερες βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής περιμένοντας να επέλθουν αλλαγές στην οικονομία οπότε και οι ίδιες να καταφέρουν να επιβιώσουν(IOBE,2011).

Σήμερα οι ελληνικές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κλείνουν η μια μετά την άλλη χωρίς να αντικαθίστανται πράγμα που αυξάνει την ανεργία και από συντονίζει περεταίρω την ελληνική οικονομία. Τα βασικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι ελληνικές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις λόγω της οικονομικής κρίσης είναι τα ακόλουθα(IOBE,2012):

Περιορισμένες πιστώσεις από τους προμηθευτές, αλλά και αδυναμία δανεισμού από τις τράπεζες, πράγμα που έχει δυσκολέψει την οποιαδήποτε εμπορική και οικονομική δραστηριότητα.

Έλλειψη ρευστότητας.

Μείωση της καταναλωτικής ισχύς, η οποία έχει μειώσει τη κερδοφορία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και έχει οδηγήσει σε βαθειά ύφεση την οικονομία.

Αδυναμία δανειοδότησης.

Αδυναμία αποπληρωμής υφιστάμενων δανείων.

Αδυναμία πληρωμής τρεχόντων παγίων εξόδων.

Αδυναμία αγοράς πρώτων υλών.

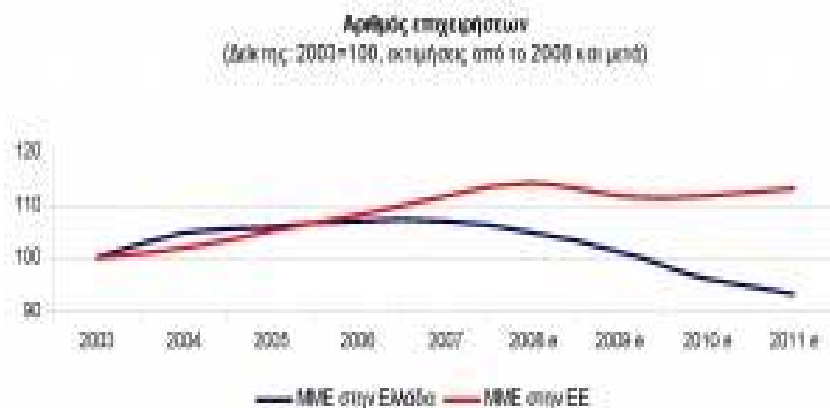
Αυξημένα κονδύλια σε σχέση με τα πάγια όπως αύξηση του ρεύματος, του νερού κ.λπ.

2.6 Η αναποτελεσματικότητα της αγοράς λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα

Στη προηγούμενη ενότητα διαπιστώθηκε ότι η Ελλάδα επί χρόνια επένδυε στην ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, δημιουργώντας ένα διευρυμένο πεδίο επιχειρηματιών, οι οποίοι τις περισσότερες φορές δεν είχαν ούτε πλάνο, ούτε σχέδιο ούτε συγκεκριμένο στρατηγικό σχεδιασμό, με αποτέλεσμα οι επιχειρηματικές τους δράσεις, να αποδεικνύονται οικονομικά ασύμφορες για τους ίδιους και για το κράτος που πολλές φορές τις είχε ενισχύσει μέσα από επιδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγράμματα. Στη παρούσα ενότητα θα παρουσιαστεί η κατάσταση της αγοράς σε σχέση με τις επιχειρήσεις για το διάστημα μετά το 2011, θα μελετηθεί η κατάσταση της μέσα στη κρίση και η διαχείριση αυτών για τα προαναφερόμενα έτη.

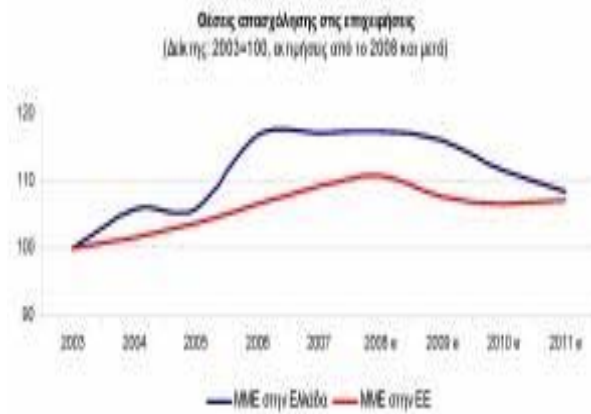
Η πολιτική του ελληνικού κράτους προήγαγε την επιχειρηματικότητα, χωρίς όμως σχεδιασμό και ξεκάθαρη στρατηγική. Μέσα στη κρίση και τη περίοδο 2010 και μετά παρατηρείται το φαινόμενο της συνεχής αύξησης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων ανεξάρτητα αν η ελληνική οικονομία είχε δεχτεί και συνεχώς δεχόταν χτυπήματα από την οικονομική κρίση.

Το 2010-2011 ο τομέας των ΜΜΕ απασχολούσε στο σύνολο του περισσότερο από το 85% του επιχειρησιακού τομέα ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από το μέσο όρο της Ε.Ε. Η συμβολή στην προστιθέμενη αξία υπερέβαινε το μέσο όρο της Ε.Ε (35,3% έναντι του 21,8%) (Βλέπε Σχήμα 2-1, Σχήμα 2-2, Σχήμα 4-3)(ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ,2012).

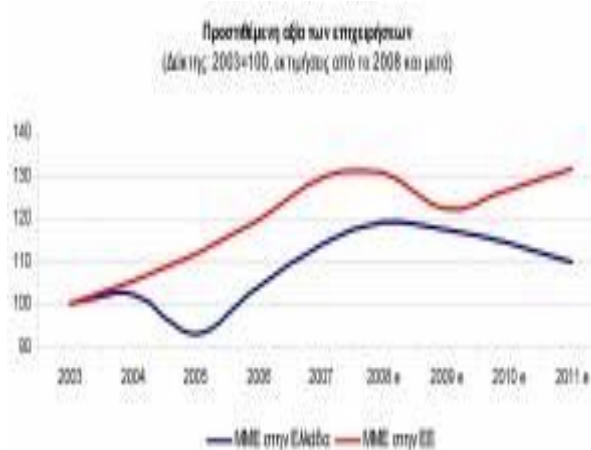
Σχήμα 2-1: Αριθμός Επιχειρήσεων

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*,
Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών
Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

Σχήμα 2-2: Θέσεις Απασχόλησης στις επιχειρήσεις

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*,
Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών
Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

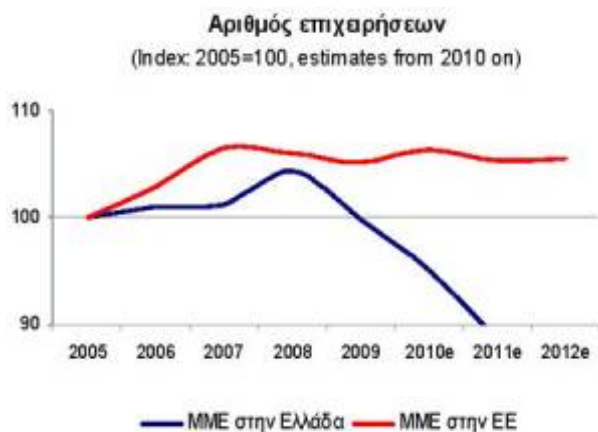
Σχήμα 2-3: Προστιθέμενη αξία των επιχειρήσεων

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*,
Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών
Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

Με βάση τα παραπάνω διαγράμματα, διαπιστώνεται ότι το κράτος δε σταμάτησε να προωθεί τη στρατηγική ανάπτυξης μέσα από τις Μικρές

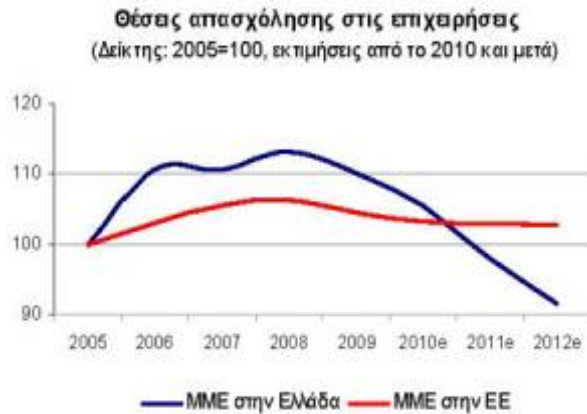
και μεσαίες επιχειρήσεις ακόμα και αν διαπίστωνε ότι η κρίση δε βοηθούσε το παρόν μοντέλο, δεν προήγαγε την ανάπτυξη τους, δε βοηθούσε το κλάδο των Μικρομεσαίων να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο ανάπτυξης της οικονομίας.

Εξετάζοντας με βάση τη μελέτη του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ (2016), επιβεβαιώνετε η παραπάνω διαπίστωση, μια και οι επιχειρήσεις λόγω της αναποτελεσματικότητας της αγοράς στην Ε.Ε και περισσότερο στην Ελλάδα έχουν πληγεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Συγκεκριμένα ο αριθμός των ελληνικών επιχειρήσεων για το 2016 σε σχέση με το 2003, παρουσίασε μια μείωση της τάξεως των 30.000 λιγότερων επιχειρήσεων. Παρόμοια τάση υπήρξε και σε σχέση με την απασχόληση αφού μέσα στο διάστημα 2014-2015 και ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης η οποία ξεκίνησε από το 2008 χάθηκαν 135.000 θέσεις εργασίας. Τέλος και η προστιθέμενη αξία παρουσίασε μια πτωτική τάση (ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ,2012). Η πτωτική τάση σε σχέση με τα γραφήματα των παραπάνω εικόνων είναι εμφανή μετά το 2010 και παρουσιάζετε στα παρακάτω γραφήματα

Σχήμα 2-4: Αριθμός επιχειρήσεων

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

Σχήμα 2-5: Θέσεις απασχόλησης στις επιχειρήσεις

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *MME σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων-Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

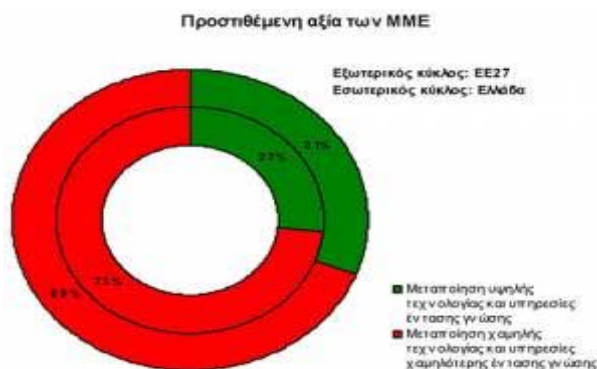
Σχήμα 2-6: Προστιθέμενη αξία στις ΜΜΕ

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *MME σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

Οι ελληνικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν τη τάση να εστιάζουν σε εμπορικές δράσεις και πράξεις σε ποιο έντονο βαθμό από τις ΜΜΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ποσοστό 38% έναντι του 30% που είναι στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετα δραστηριοποιούνται λιγότερο στις υπηρεσίες 40% έναντι 45%. Ένα σημαίνον στοιχείο για τις ΜΜΕ σήμερα στην Ελλάδα, είναι ότι ενώ το ποσοστό δράσης τους στις κατασκευές και τη βιομηχανία είναι κοντά στα πρότυπα της Ε.Ε. συγκεκριμένα 13% και 10% έναντι 15% και 10% αντίστοιχα, η συμβολή τους στη προστιθέμενη

αξία είναι πολύ μικρό και αυτό λόγω της οικονομικής κρίσης, η οποία τις καθιστά ανεπαρκής και αδύναμες να στηρίξουν την ελληνική οικονομία, οι περισσότερες συνεχίζουν τη λειτουργία τους υπό πολύ δύσκολες συνθήκες(ICAP,2012).

Τα τελευταία χρόνια και με βάση τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται ότι μέχρι το τέλος του 2012 αλλά και μέχρι τα μισά του 2013, οι ελληνικές επιχειρήσεις και ειδικά οι μικρές και οι μεσαίες δέχτηκαν το μεγαλύτερο πλήγμα, με αποτέλεσμα να έχουν μειωθεί σε μεγάλο ποσοστό σε σχέση με το 2008, όπου αποτέλεσε τη χρονιά έναρξης για τη κρίση στην Ελλάδα, σε επίπεδο απασχόλησης η οποία και αυτή έχει μειωθεί δραματικά τα πράγματα είναι λιγότερα απογοητευτικά, υπολογίζεται ότι μεταξύ 2008-2011 έχουν μειωθεί οι θέσεις εργασίας στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά 200.000 το ίδιο ισχύει και για τη προστιθέμενη αξία (Βλέπε Εικόνα 4-1).

Εικόνα 2-1: Προστιθέμενη αξία στις ΜΜΕ

Πηγή: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

Αναφορικά με τη περίοδο 2015-2016 και με μελέτη που έγινε από το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων σε συνεργασία με την εταιρία MARC A.E διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα, τα οποία δηλώνουν με γλαφυρότητα την αρνητική για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατάσταση λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα τα βασικά σημεία της έρευνας είναι τα ακόλουθα (ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ-MARC,2016):

Από το δεύτερο εξάμηνο του 2015 μέχρι και σήμερα η κατάσταση για τις επιχειρήσεις παραμένει αρνητική και επιδεινώνεται συνεχώς. Τα οικονομικά των συγκεκριμένων επιχειρήσεων παρουσιάζουν αρνητική εικόνα με συνεχή

επιβράδυνση. Ο τζίρος από το δεύτερο εξάμηνο του 2015 μέχρι και σήμερα παρουσιάζει μια πτώση της τάξεως του 32,9%.

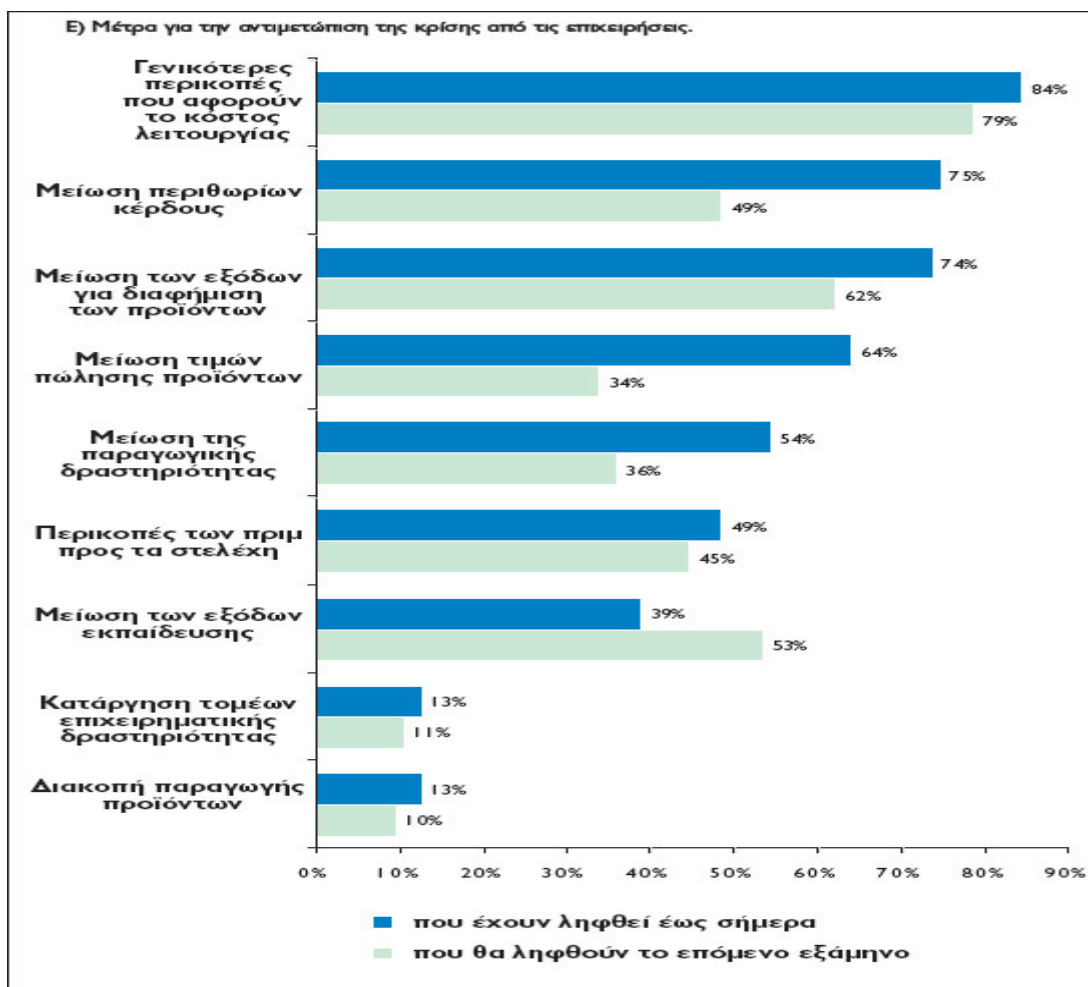
Σε επίπεδο επενδύσεων επίσης παρουσιάζετε μια συνεχή πτωτική τάση μια και μόνο το 5,7% των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων κατάφερε να αυξήσει την επενδυτική του δαπάνη, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης τον Ιούλιο του 2015 ήταν στο 6,9%. Το πρώτο εξάμηνο του 2016 οι επιχειρήσεις σε ποσοστό 45,2% δεν προέβησαν σε καμία επένδυση ενώ το 41,5% προχώρησε σε μείωση των επενδύσεων του. Σε επίπεδο κερδών οι περισσότερες επιχειρήσεις το 44,7% δήλωσε ότι τα τελευταία χρόνια και στο πρώτο εξάμηνο του 2016 έκλεισαν με ζημιές και επιδιώκουν απλά να επιβιώσουν.

Στο τέλος του 2015 και στις αρχές του 2016, περίπου 170.000 επιχειρήσεις προχώρησαν σε σταμάτημα δραστηριοτήτων και κλείσιμο. Το κλείσιμο θα οδηγήσει στην απώλεια 195.000 θέσεων. Στις αρχές του 2016 χάθηκαν 69.000 μισθωμένες θέσεις. Μέσα στο 2016, για κάθε μια πρόσληψη αντιστοιχούν 4 απολύσεις. Η κρίση οδηγεί με τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις σε συνεχής απολύσεις, σε από-επενδύσεις, σε μείωση των καινοτόμων δράσεων, στη μείωση της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

Ξεκινώντας από το 2010 μέχρι και σήμερα καθιερώνεται μια νέα πρακτική η οποία εστιάζει στη μερική απασχόληση, στη χρήση part-time εργαζόμενων σε μείωση ωραρίων, στη μείωση αποδοχών, μείωση του μισθολογικού κόστους. Ένα ακόμα στοιχείο είναι ότι σε ποσοστό 52,4% οι επιχειρήσεις αδυνατούν να πληρώσουν τους μισθούς στην ώρα τους.

Ένα άλλο αντίκτυπο της κρίσης για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι ότι σε 30% οι επιχειρήσεις έχουν καθυστερημένες οφειλές προς τράπεζες, ΔΕΚΟ κ.λ.π. Μέσα στο 2016 οι περισσότερες επιχειρήσεις αδυνατούν να καλύψουν τις φορολογικές τους οφειλές.

Η βασική στρατηγική των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων μέσα στο 2016, είναι η μείωση τιμών, δηλαδή εστιάζουν στην ηγεσία κόστους, μείωση των παρεχόμενων υπηρεσιών(Παπαδάκης,2012). Στο σχήμα 4-7 παρουσιάζονται συνολικά οι στρατηγικές διαχείρισης της οικονομικής κρίσης από τη πλευρά των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων

Σχήμα 2-7: Μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης από τις επιχειρήσεις

Πηγή: Ε. Μ.(2013), Οι επιπτώσεις της Οικονομικής κρίσης έχει επηρεάσει τις επιχειρήσεις, Επιστημονικό Μάρκετινγκ

Σε μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 80,9% πολλοί ιδιοκτήτες για να επιβιώσουν οι επιχειρήσεις τους, έχουν προβεί στη χρησιμοποίηση προσωπικών καταθέσεων. Ένα ποσοστό της τάξεως του 21,5% έχει προβεί στη εκποίηση της προσωπικής τους περιουσίας. Τέλος πολύ επιχειρηματίες προβαίνουν στη χρήση της οικογενειακής περιουσίας προκειμένου να στηρίξουν τις επιχειρήσεις τους.

Πάνω από τις 8 στις 10 επιχειρήσεις ξεκινώντας από το δεύτερο εξάμηνο του 2012 μέχρι και σήμερα παρουσιάζουν επιδείνωση λόγω της κρίσης, στα ακόλουθα μεγέθη: α) στον κύκλο εργασιών το 81,1 %, β) στη ζήτηση το 78,7%, δ) στη ρευστότητα το 85 %, ε) στις παραγγελίες το 83,3%, ε) στις επενδύσεις: αύξηση καταγράφει το 5,7%, μείωση το 47 % και στασιμότητα το 43,1%. Στις αρχές του 2016 η επιδείνωση ήταν μεγαλύτερη σε σχέση με προηγούμενη

μέτρηση. Συγκεκριμένα υπήρχαν τα ακόλουθα αποτελέσματα: α) επιδείνωση στον κύκλο εργασιών το 63% των επιχειρήσεων, β) επιδείνωση στη ζήτηση το 62,4%, στη ρευστότητα το 66,5%, στις παραγγελίες το 63,8%, στις επενδύσεις: αύξηση προβλέπει το 5,5%, μείωση το 41,5% και στασιμότητα το 45,2%

Από το τελευταίο εξάμηνο του 2015 μέχρι και σήμερα παρουσιάστηκε περαιτέρω αύξηση του ποσοστού επιχειρήσεων προς κλείσιμο από 47,3% σε 53,3%. Οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις αυτές βρίσκονται στο κλάδο του εμπορίου. Οι θέσεις που χάθηκαν μέσα στο 2016 φτάνουν στις 195.000, περίπου 20.000 παραπάνω από τη τελευταία μέτρηση.

Μέσα στο 2013, οι αποδοχές μειώνονται και άλλο έφτασε η μείωση στο 43% έναντι του 33,25 τον Ιούλιο του 2015. Η μερική απασχόληση αποτελεί βασικό τρόπο εργασίας για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Το 60,2 % των επιχειρήσεων έχει μειώσει ώρες εργασίας και αποδοχές εργαζόμενων.

2.4 Η αποτελεσματικότητα της αγοράς και η χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων

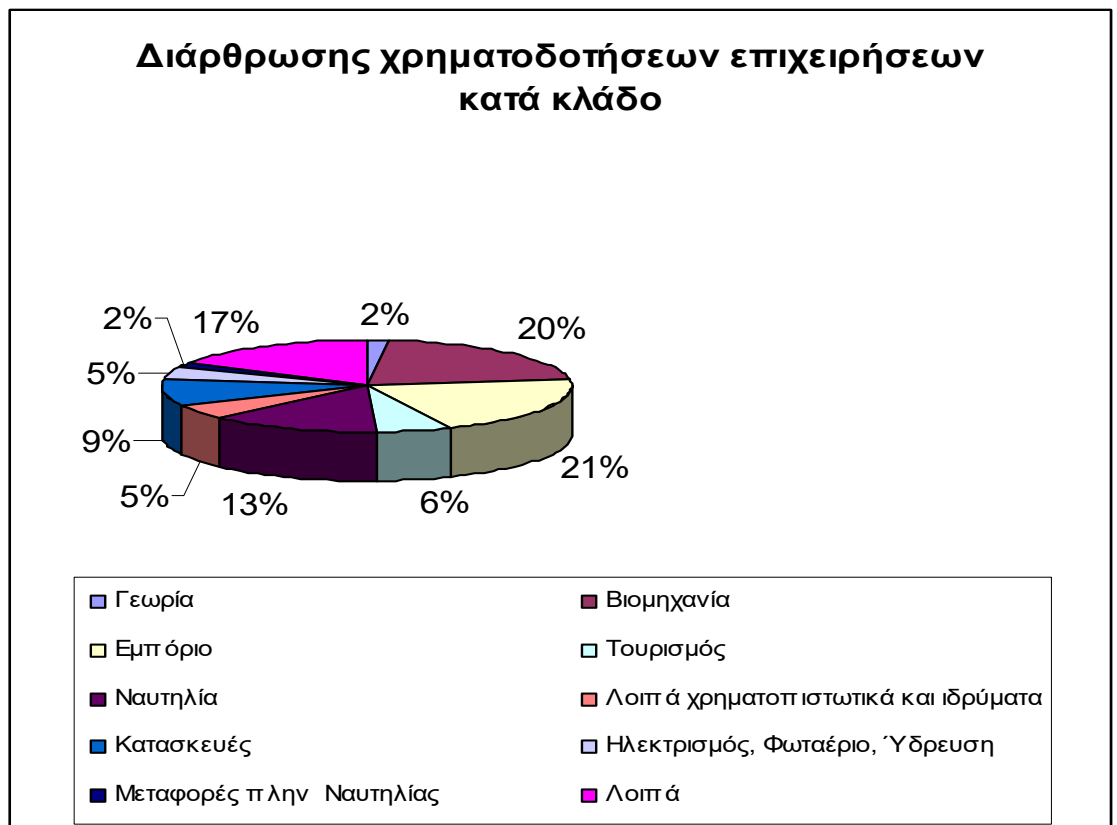
Η διαδικασία της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων παρουσίασε αύξηση μετά την ένταξη της Ελλάδος στην ευρωζώνη και αυτό ίσχυσε έως και το τέλος του 2008 όπου παρουσίασε ετήσιο ρυθμό αύξησης 15%, ο μέσος ετήσιος όρος μέχρι και τότε ήταν περίπου 15%. Συγκεκριμένα από 50,9% στο τέλος του 2011, διπλασιάστηκε μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια για να φτάσει τα 140,4 δις τον Ιούνιο του 2010 ενώ υπήρξε στη συνέχεια σχετική αποκλιμάκωση(ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ,2011).

Δεδομένων των ποιο πρόσφατων στοιχείων η καθαρή ροή της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις ήταν το 2015 θετική και ίση με 212 εκατομμύρια ευρώ και ο ετήσιος ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης παρουσίασε και διαμορφώθηκε σε 1,2% έναντι 1,1% που σημείωσε τον Δεκέμβριο του 2014.

Το πρώτο τετράμηνο του 2016 η ροή χρηματοδοτήσεων προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ανήλθε στα 341 εκατομμύρια ευρώ ενώ ο μέσος ετήσιος της πιστωτικής επέκτασης αυξήθηκε κατά 1%. Στην ίδια περίοδο αυξήθηκε ο ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης προς κλάδους όπως ο τουρισμός κατά 0,4% τη ναυτιλία κατά 6,9%, τα λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά 1,0%.

Επιβράδυνση στη πιστωτική επέκταση παρατηρήθηκε προς κλάδους όπως τη γεωργία κατά -0,4%, τη βιομηχανία κατά -0,7% το εμπόριο κατά -3,2% τις κατασκευές κατά -0,2% και τις μεταφορές πλην της ναυτιλίας κατά -10,6%.

Στο παρακάτω Σχήμα και με στοιχεία του 2015-2016 παρατηρούνται χρηματοδοτήσεις τις τάξεως του 13,4% στη βιομηχανία και το Εμπόριο, 13,4% στη Ναυτιλία, 9,3% στις κατασκευές, 5,9% στον Ηλεκτρισμό, φωταέριο και ύδρευση, τέλος 1,7% στη Γεωργία, το 1,6% στις μεταφορές πλην της ναυτιλίας και το 16,7% στις επιχειρήσεις άλλων κλάδων.

Σχήμα 2-8: Διάρθρωσης χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων κατά κλάδο

Πηγή: ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ.(2011) ,*Η Ελληνική οικονομία και η απασχόληση*,
Ετήσια Έκθεση 2011 του Ινστιτούτου Εργασίας σελ.107-109

Τέλος το 2015 και στις αρχές του 2016 όλες οι κατηγορίες των δανείων πέρασαν σε συγκεκριμένους αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής. Η κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τη χρηματοδότηση και τη δανειοδότηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να επιδεινωθεί η θέση τους και να οδηγηθούν σε οικονομικό αδιέξοδο. Μέσα από τις ενότητες που προηγήθηκαν γίνεται κατανοητό ότι η Ελληνική οικονομία βιώνει μια βαθιά κρίση, ενώ η αναποτελεσματικότητα της είναι εμφανής και την αποπροσανατολίζει, τη τοποθετεί σε μια αδιέξοδη κατάσταση, την οποία μέχρι σήμερα δεν είχε βιώσει. Η πλασματική εικόνα του παρελθόντος την έφερε στο σήμερα και είναι πια αναγκαία η άμεση αναθεώρηση της κατάστασης και η επανατοποθέτηση σε μια νέα τάξη πραγμάτων. Στη συνέχεια θα οριστεί το μεθοδολογικό πλαίσιο της μελέτης ώστε να ακολουθήσει στη συνέχεια το ερευνητικό μέρος.

Κεφάλαιο 3^ο Μεθοδολογία της έρευνας

Για τη διεξαγωγή της εργασίας πραγματοποιήθηκε συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας.

3.1 Υλικό της εργασίας

Για τη διαδικασία συλλογής του υλικού της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε αρχικά μια επισταμένη αναζήτηση άρθρων, κειμένων συνεδρίων, συμποσίων και άλλων επιστημονικών ημερίδων και διοργανώσεων σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και ιστότοπους διεθνών οργανισμών σχετικούς με το θέμα της ασφάλισης και της ποιότητας. Οι κύριοι φορεί προσέγγισης ήταν: α) Παγκόσμια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο. Οι λέξεις κλειδιά που θεωρήθηκαν πιο σχετικές για τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που αναπτύσσεται σε μετέπειτα κεφάλαιο παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα:

Πίνακας 3.1-Λέξεις Κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν για τη διεξαγωγή της βιβλιογραφικής ανασκόπησης.

Λέξεις Κλειδιά
1. Economic crises
2. Greek Economic crises
3. Effective market
4. Economic crises and effective market

3.2 Μεθοδολογία της διεθνούς βιβλιογραφικής Ανασκόπησης

Το υλικό συλλέχθηκε κατά την αναζήτηση σε διαφορετικές ηλεκτρονικές βιβλιογραφίες και ιστοτόπους διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών οργανισμών. Η διαδικασία ήταν ενδιαφέρουσα αλλά δύσκολη, μια και το υλικό ήταν λίγο ανομοιογενές και δύσκολο στη ταξινόμηση του. Για να μειωθεί ο χρόνος έρευνας, μια και ήταν περιορισμένος, αλλά και να είναι πιο εστιασμένη η διαδικασία εντοπισμού των άρθρων, επιλέχθηκε μια βάση δεδομένων αυτή του GOOGLE-SCHOLAR. Η συγκεκριμένη αποτελεί μια από τις πιο γνωστές και ολοκληρωμένες βάσεις η οποία εστιάζει σε θέματα μανάτζμεντ και οικονομία. Η βάση έχει 26 εκατομμύρια εγγραφές, ενώ παρουσιάζει περισσότερα από 5600 περιοδικά σχετικά με την οικονομία. Η βάση αναφέρεται σε περισσότερες από 70 χρόνια.

3.2.1 Διαδικασία αναζήτησης των μελετών

Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας στη βάση δεδομένων GOOGLE-SCHOLAR είναι δυνατόν να εξάγει ένα μεγάλο αριθμό πιθανών κατάλληλων στοιχείων που θα πρέπει να αξιολογηθούν σε σχέση με συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής και ένταξης. Συγκεκριμένα με βάση το θέμα, το σκοπό και τους στόχους έγινε η αξιολόγηση των άρθρων που εντοπίστηκαν. Ο στόχος της διαδικασίας της επιλογής είναι να διασφαλιστεί ότι οι μελέτες που εντοπίστηκαν και επιλέχθηκαν θα συμπεριλαμβάνονται στην διαδικασία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Οι λέξεις/φράσεις – κλειδιά που εντοπίστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν στην αναζήτηση των βιβλιογραφικών αναφορών ήταν τα ακόλουθα:

1. Economic crises
2. Greek Economic crises
3. Effective market
4. Economic crises and effective market

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρακάτω τα αποτελέσματα που εξήχθησαν από τις παραπάνω αναζητήσεις ήταν τα ακόλουθα:

Πίνακας 3.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων αναζήτησης

Τίτλοι αναζήτησης	Αποτελέσματα μελετών
1. Economic crises	100
2. Greek Economic crises	150
3. Effective market	50
4. Economic crises and effective market	20
Σύνολο Αναζήτησης Αποτελεσμάτων	320

Μέσα από την εξαγωγή των παραπάνω αποτελεσμάτων κάθε διεξαχθείσας αναζήτησης παρατηρήθηκαν κάποια προβλήματα θα πρέπει να επιλυθούν για να γίνει σωστά η εξαγωγή των μελετών που θα συμπεριληφθούν στη τελική ανασκόπηση. Αρχικά πολλές μελέτες εμφανίζονται περισσότερες από μια φορές, σε κάθε διαδικασία αναζήτησης που ακολουθήθηκε, δεύτερον εμφανίζονται μελέτες που δεν σχετίζονται με τα κριτήρια ένταξης, κάποιες από αυτές για παράδειγμα δεν είχαν ξεκάθαρη έρευνα ή περίληψη. Τέλος κάποιες ήταν εντελώς εκτός του πεδίου έρευνας.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα παρόντα προβλήματα και να εντοπιστεί το ωφέλιμο πλήθος της των άρθρων που θα χρησιμοποιούνταν στην βιβλιογραφική ανασκόπηση τέθηκαν κάποιοι τελική παράμετροι αξιολόγησης, που οδήγησαν στο τελικό επιλεγμένο αριθμό άρθρων. Τα κριτήρια αυτά ήταν τα ακόλουθα: α) Χρονολογία δημοσίευσης του άρθρου, β) Χώρα προέλευσης και χώρα αναφοράς, γ) Γλώσσα συγγραφής,

δ) Ερευνητική διαδικασία και τέλος δ) Το περιεχόμενο του κάθε άρθρου. Στη συνέχεια δίνονται στοιχεία για κάθε κριτήριο ξεχωριστά:

Χρονολογία δημοσίευσης: Η ποιότητα αναφέρεται σε εκατομμύρια άρθρα τις τελευταίες δεκαετίες. Προκειμένου να είναι επίκαιρη η έρευνα και τα αποτελέσματα της, επιλέχθηκαν άρθρα της τελευταίας τριετίας 2012-2016.

Χώρα προέλευσης και χώρα αναφοράς: Το θέμα της έρευνας εστίαση στην «οικονομία και αποτελεσματική αγοράς στην Ελλάδα» οπότε η χώρα προέλευσης και αναφοράς επιλέχθηκε να είναι η Ελλάδα.

Γλώσσα συγγραφής: Λόγω περιορισμένου χρόνου και έλλειψη καλών γνώσεων σε άλλες γλώσσες, επιλέχθηκαν να μελετηθούν μόνο τα άρθρα που ήταν γραμμένα στα αγγλικά.

Ερευνητική διαδικασία: Επιλέχθηκαν άρθρα που είχαν κάποια μορφή έρευνας, βιβλιογραφική, ποσοτική, ποιοτική ή συνδυασμός κάποιων εκ των παραπάνω ειδών έρευνας.

Περιεχόμενο: Μελετήθηκαν μόνο ακαδημαϊκά άρθρα που αναφέρονταν για τη Ελλάδα και συγκεκριμένα για την ασφάλεια των ασθενών στη συγκεκριμένα χώρα.

3.2.2 Διαδικασία επιλογής των μελετών

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια που θα πρέπει να καλύπτουν οι επιλεγμένες μελέτες ώστε να ενταχθούν στην ερευνητική διαδικασία προχώρησε η αξιολόγηση, μέσα από την ανάγνωση των τίτλων και των περιλήψεων των άρθρων. Με βάση τα παραπάνω ο αρχικός αριθμός ήταν τα 320 άρθρα. Από αυτά απορρίφθηκαν τα 100 επειδή ήταν διπλές εγγραφές, στη συνέχεια 6 μελέτες απορρίφθηκαν επειδή δεν είχαν περίληψη, 14 μελέτες απορρίφθηκαν διότι ήταν σε άλλη γλώσσα κυρίως Γαλλικά και Γερμανικά, 60 άρθρα απορρίφθηκαν επειδή ήταν πριν το 2014 ενώ 130 απορρίφθηκαν επειδή δεν αναφέρονταν στην Ελλάδα.

3.2.3 Περιορισμοί της βιβλιογραφικής ανασκόπησης

Η αναζήτηση των μελετών έγινε μέσα από τη βάση GOOGLE-SCHOLAR. Είναι βέβαια αποδεκτό ότι υπάρχει πιθανότητα η παρούσα μελέτη να έχει υποπέσει σε οποιοδήποτε σφάλμα εύρεσης, αξιολόγησης και επιλογής. Ακόμα σίγουρα ο περιορισμός της γλώσσας αποτελεί ένα αρνητικό δεδομένο της παρούσας μελέτης, μια και σίγουρα υπάρχουν αξιόλογα άρθρα και σε άλλες μελέτες και σε άλλες γλώσσες. Επίσης το ότι συμπεριλήφθηκαν μελέτες μόνο για τη Ελλάδα, σίγουρα καθιστά τη μελέτη μονόπλευρη. Τέλος ήταν αδύνατη η αξιολόγηση των μελετών σε σχέση με τη μεθοδολογία, πριν τη χρήση του, πράγμα που μπορεί να σημαίνει ότι επιλέχθηκαν κάποιες μη αποδεκτές ερευνητικά μελέτες. Με βάση όμως το χρόνο και τον όγκο των δεδομένων θεωρείτε ότι έγινε ότι ήταν εφικτό. Η παρούσα διαδικασία βοηθά στο καθορισμό των δεδομένων που θα πλαισιώσουν τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που αναπτύσσεται στο επόμενο κεφάλαιο και το οποίο κεφάλαιο μέσα από την ανάλυση των επιλεγμένων άρθρων θα βοηθήσει στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων.

Κεφάλαιο 4^ο Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Η Ελλάδα αποτελεί το βασικό παράδειγμα λόγων που οδηγήθηκε η Ε.Ε σε κρίση ενώ αποτελεί και παράδειγμα γιατί η κρίση αυτή διαδόθηκε τόσο γρήγορα. Οι Karanikolos et al(2013) αναφέρουν ότι η κακή διαχείριση σε συνάρτηση τον υπέρ καταναλωτισμό, αλλά και τα προβλήματα των παγκόσμιων αγορών τα οποία αναφέρονταν και σε εθνικό επίπεδο, οδήγησαν διάφορες εθνικές οικονομίες αλλά και τη παγκόσμια οικονομία σε μεγάλο αδιέξοδο, αδιέξοδο που οδηγεί σήμερα

σε μια συνεχή κατάρρευση ειδικά αδύναμες οικονομίες όπως αυτή της Ελλάδος.

Με βάση τους Kondilis et al.(2013) η Ελλάδα θεωρείται κατά κανόνα ως το νούμερο ένα αποδεικτικό στοιχείο στην υπόθεση κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικά κατά την αδυναμία της σε επίπεδο συστήματος διακυβέρνησης της Ευρωζώνης.

Η εξαετής κρίση χρέους της χώρας, η οποία τώρα απειλεί να αναθερμανθεί ακριβώς μετά το βρετανικό δημοψήφισμα για την ένταξη στην ΕΕ, παρουσιάζεται συχνά ως απόδειξη ότι η ΕΕ είναι ένας αντιδημοκρατικός οργανισμός που καταστρέφει τα κυρίαρχα κράτη και αγαπά την λιτότητα. Αλλά αυτή η διαδικασία απέχει κατά πολύ από την πραγματικότητα. Το σημείο εκκίνησης για οποιαδήποτε συζήτηση είναι να αναγνωρίσουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης για τα προβλήματα στην Ελλάδα το φέρει η ίδια η Ελλάδα, η οποία στις δεκαετίες πριν από την κρίση υιοθέτησε ένα καταστροφικό μη βιώσιμο οικονομικό μοντέλο και σε μεγάλο βαθμό αρνήθηκε να αλλάξει από τότε(Rachiotis et al,2015).

Σίγουρα έγιναν λάθη στον σχεδιασμό της πρώτης διάσωσης της χώρας: Θα ήταν καλύτερο για την Ελλάδα, αν όχι την ευρωζώνη, εάν το δημόσιο χρέος είχε αναδιαρθρωθεί το 2010 και όχι το 2012. Και είναι αλήθεια ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι του προγράμματος υπήρξαν απαιτητικοί, όπως είναι πάντα όταν μια χώρα είναι υποχρεωμένη να βασιστεί στους φορολογούμενους άλλων χωρών για να εξυπηρετήσει τα χρέη της και να χρηματοδοτήσει το κράτος της. Αλλά η Ελλάδα κατείχε πάντα την πλήρη κυριαρχία στην επιλογή του πώς θα επιτύχει αυτούς τους στόχους και ένα μεγάλο μέρος της καταστροφής που εκτυλίσσεται από τότε πηγάζει από τον τρόπο που οι διαδοχικές κυβερνήσεις άσκησαν αυτήν την κυριαρχία(Knight,2013).

Για πολλές δεκαετίες, οι ελληνικές κυβερνήσεις, κατασκεύασαν ένα κατάφωρα γενναιόδωρο κράτος πρόνοιας και αφειδούς προστασίας σε ένα ευρύ φάσμα ομάδων συμφερόντων, χρηματοδοτώντας την γενναιοδωρία τους μέσω απερίσκεπτου δανεισμού και με την επιβολή ολοένα και υψηλότερων φόρων σε μια ολοένα στενότερη βάση φορολογουμένων. Όταν επήλθε η κρίση, η Ελλάδα δεν εγκατέλειψε αυτό το μοντέλο. Διπλασίασε το πρόβλημα. Τα παραπάνω αποδεικνύουν ότι η μη αποτελεσματικότητα της γραμμής οδήγησε σε οικονομική

κρίση και το αντίθετο. Οι διάφορες μορφές που αναφέρονται στην αποτελεσματική αγορά δεν εντοπίστηκαν στην Ελλάδα με αποτέλεσμα η παρούσα κατάσταση στην Ελληνική αγορά να είναι η πλήρη αναδιοργάνωση και η παρατεταμένη και συνεχή κρίση η οποία φαίνεται να μην είναι αντιμετώπιση από το ελληνικό κράτος (Markovits et al, 2014).

Οι αξιωματούχοι της κυβέρνησης έχουν θέσει ως προτεραιότητα την προστασία των θέσεων εργασίας στον δημόσιο τομέα με συνέπεια και τους μισθούς έναντι των δαπανών για εξοπλισμό και φάρμακα για τα νοσοκομεία ή για την διατήρηση ζωτικών υποδομών. Έχουν επιμείνει στην διατήρηση ενός συνταξιοδοτικού συστήματος το οποίο παρέχει βασικά εισοδήματα συνταξιοδότησης υψηλότερα από ότι στην Γερμανία έναντι της δαπάνης χρημάτων για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Διατήρησαν ένα εισοδηματικό-φορολογικό σύστημα που απαλλάσσει ένα εκπληκτικό ποσοστό του 55% των εργαζομένων (σε σύγκριση με το 2% στην Ιρλανδία και το 4% στην Πορτογαλία) αντί να ελαφρύνουν τον φόρτο για τις επιχειρήσεις που δημιουργούν θέσεις εργασίας. Τα μεγαλύτερα θύματα αυτών των επιλογών που υπονομεύουν την ανάπτυξη ήταν οι νέοι, οι οποίοι αναγκάστηκαν να υπομείνουν τα επίπεδα ανεργίας που έφτασαν στα ύψη (Verney, 2014).

Οι πιστωτές της Ελλάδας έχουν αναγνωρίσει αυτό το πρόβλημα εδώ και πολύ καιρό. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο όταν καταρτίστηκε το δεύτερο πρόγραμμα διάσωσης το 2012, προσπάθησαν να περιορίσουν την διακριτική ευχέρεια της Ελλάδας στην επιλογή πολιτικών και να επιβάλλουν τις αλλαγές που η Ελλάδα υποχρεούται να εφαρμόσει για να πληροί τις προϋποθέσεις για περισσότερα δάνεια. Επέμειναν ότι ο μόνος ρεαλιστικός τρόπος για να μπορέσει η χώρα κάποτε να θέσει τα οικονομικά της σε μια βιώσιμη πορεία και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα ήταν να διευρυνθεί η φορολογική βάση, να αναδιοργανωθεί ο δημόσιος τομέας και να κοπεί το συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο που κατανάλωνε το 17% του ετήσιου προϋπολογισμού. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια, οι πιστωτές έχουν προσπαθήσει να αναγκάσουν τις ελληνικές κυβερνήσεις να υλοποιήσουν

αυτές τις δεσμεύσεις χρησιμοποιώντας τον μόνο μοχλό πίεσης που διαθέτουν κατά της Αθήνας: την ικανότητά τους να παρακρατούν τα κεφάλαια διάσωσης, θέτοντας την χώρα σε κίνδυνο μιας άτακτης χρεοκοπίας(Stockhammer,2015).

Ωστόσο, ακόμη και αυτές οι πιέσεις δεν ήταν σε θέση να πείσουν την Ελλάδα να αλλάξει πορεία. Το σημερινό αδιέξοδο είναι η συνέχιση της ίδιας σύγκρουσης που οδήγησε στην πτώση της προηγούμενης συντηρητικής κυβέρνησης, σε δύο γενικές εκλογές και στο δημοψήφισμα του περασμένου έτους. Αντιμέτωπη με το έλλειμμα του προϋπολογισμού που απορρέει από προηγούμενες πολιτικές της, η Ελλάδα επιμένει σε άλλον έναν γύρο φορολογικών αυξήσεων που στοχεύουν τους πλουσίους(Moro,2014).

Η διαφορά αυτήν την φορά είναι ότι ένας από τους κύριους πιστωτές της Ελλάδας, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αρνείται να υπογράψει αυτό το σχέδιο. Δεν πιστεύει ότι οι προτεινόμενες πολιτικές της Ελλάδας θα επιφέρουν δημοσιονομικό πλεόνασμα της τάξεως του 3,5% σε σχέση με το κόστος δανεισμού που η Ελλάδα έχει υποσχεθεί στο πλαίσιο του προγράμματος. Το ΔΝΤ προτιμά να πέσει ο στόχος για το πλεόνασμα σε ένα πιο ρεαλιστικό ποσοστό της τάξεως του 1,5%, αλλά αυτό είναι πολιτικά τοξικό για τις άλλες χώρες της ευρωζώνης κι έτσι το ΔΝΤ επιμένει για μέτρα έκτακτης ανάγκης που θα πρέπει να περιλαμβάνουν την ουσιαστική μεταρρύθμιση που αποφεύγεται εδώ και πολύ καιρό(Douzinas,2013).

Σε αυτό το πλαίσιο, η συζήτηση για την ελάφρυνση του χρέους είναι ένα θέμα δεύτερης προτεραιότητας. Κανείς δεν θεωρεί ότι το χρέος της Ελλάδας είναι βιώσιμο, παρά μόνο υπό τις πιο αισιόδοξες παραδοχές. Κανείς δεν θεωρεί ότι η Αθήνα θα αποπληρώσει το οποιοδήποτε χρέος στα επόμενα χρόνια. Κανείς δεν θεωρεί ότι η Ελλάδα θα μπορεί να χρηματοδοτεί τον εαυτό της στην αγορά για δεκαετίες. Ο μόνος λόγος που μπορεί να έχει σημασία η ελάφρυνση του χρέους, εκτός από το να προσφέρει στην Ελλάδα μία συμβολική πολιτική επιβράβευση, είναι ότι το ΔΝΤ μπορεί να δανείσει μόνο εάν θεωρεί ότι μια χώρα θα ανακτήσει την πρόσβαση στην αγορά μέχρι το τέλος του προγράμματος, μία έκβαση που φαίνεται εξαιρετικά απίθανη χωρίς να υπάρχει σαφήνεια ως προς το μακροπρόθεσμο χρέος. Για να συμμετάσχει το ΔΝΤ στο σχέδιο διάσωσης (μία βασική προϋπόθεση που έχει θέσει η Γερμανία για τις μελλοντικές εκταμιεύσεις),

θα πρέπει να βρεθεί μία φόρμουλα η οποία θα εξισορροπεί την ανάγκη του ΔΝΤ για σαφήνεια με την επιθυμία της Γερμανίας να διατηρήσει επαρκή δύναμη άσκησης πίεσης ώστε να εξασφαλιστεί ότι η Ελλάδα δεν θα επιστρέψει στις παλιές συνήθειές της(Semicchio,2013).

Αλλά ενώ οι υπουργοί Οικονομικών της ευρωζώνης έχουν συμφωνήσει να ξεκινήσουν οι συζητήσεις για την ελάφρυνση του χρέους (μια υποχώρηση της Γερμανίας που είχε προηγουμένως επέμενε ότι τέτοιες συνομιλίες θα πρέπει να περιμένουν μέχρι να επιτευχθεί συμφωνία με την Ελλάδα για τις μεταρρυθμίσεις), αυτό είναι ένα θέμα συζήτησης για μια άλλη ημέρα. Το πραγματικό δράμα παραμένει το συνεχιζόμενο για μία τετραετία αδιέξοδο σε επίπεδο μεταρρυθμίσεων, το οποίο τώρα φαίνεται πιθανό ότι θα επιλυθεί με τον συνήθη τρόπο: Αντιμέτωπο με την άρνηση της Ελλάδας να δεσμευτεί για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και την άρνηση της Γερμανίας να δεσμευτεί για την ελάφρυνση του χρέους χωρίς αυτές και με το όλο θέμα να φαίνεται ότι παραγκωνίζεται με την ελπίδα ότι θα ξεχαστεί για άλλα δύο χρόνια, το ΔΝΤ δηλώνει ότι παρ' όλ' αυτά θα συμμετάσχει στο πρόγραμμα επί μία βάση δεσμεύσεων και από τις δύο πλευρές προκειμένου να υλοποιήσουν το δικό τους κομμάτι της συμφωνίας πριν από το 2018 «εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο». Εξάλλου, κανείς δεν θέλει άλλη μία εξουθενωτική ελληνική κρίση χρέους μετά το δημοψήφισμα του Ιουνίου στην Αγγλία για την παραμονή στην ΕΕ(O'brien and Williams,2016).

Κεφάλαιο 5° Επίλογος-Συμπεράσματα

Κλείνοντας την εργασία θα γίνουν κάποιες προτάσεις σε σχέση με τη δυνατότητα που υπάρχει μέσα από συγκεκριμένα μέτρα να βελτιωθούν η αποτελεσματικότητα της αγοράς και να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση. Αρχικά οι μεταρρυθμίσεις έχουν ξεκινήσει και θα συνεχίσουν να αναφέρονται με υπέρτατο δυναμισμό στο δημόσιο τομέα.

Τα βασικά βήματα αλλαγής είναι αρχικά η αλλαγή της λειτουργίας του δημόσιου τομέα μέσα από τη νομοθεσία περί διαφάνειας, με προγράμματα όπως το di@vgia αλλά και με τη χρήση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, μέσα από αυτή τη διαδικασία θα υπάρχει διαφάνεια στις δράσεις, ενημέρωση του ευρύ κοινού και εξοικονόμηση εξόδων από απλοποίηση διαδικασιών.

Ακόμα η ηλεκτρονική δράση, θα επιφέρει μείωση του δυναμικού ή καλύτερη αναδόμηση του με στόχο και πάλι τη μείωση του κόστους, την ενίσχυση των τμημάτων εξυπηρέτησης της κοινωνίας, την ενίσχυση της περιφέρειας. Σημείων ρόλο στη διαδικασία έχει και θα έχει η ανάπτυξη ελεγκτικών οργάνων, τα οποία θα έχουν τη δυνατότητα να διορθώνουν τα κακώς κείμενα και να βελτιώνουν όπου και αν χρειάζεται τη λειτουργία του δημόσιου τομέα, με ότι αυτό συνεπάγεται. Ειδικά στο δημόσιο σύστημα υγείας, μπορούν να εξοικονομηθούν πολλά χρήματα, από τον έλεγχο του φαρμακευτικού κλάδου, με τη μείωση των ψευδών περιστατικών που επιβάρυναν το κράτος με ψευδή κόστη, με τον έλεγχο παράνομων δοσοληψιών, με το περιορισμό της απάτης όπου και αν αυτή αναπτύσσεται και με όποιο τρόπο και αν γίνεται αυτό.

Πρόσθετη μεταρρύθμιση αναφέρεται στη μείωση των εθνικών δαπανών, σε επίπεδο διοίκησης εθνικής άμυνας (χωρίς να επηρεαστεί η διεθνής κυριαρχία της χώρας), δημόσιας περιουσίας κ.λ.π. Τα ανεδαφικά δημόσια προγράμματα θα πρέπει να καταργηθούν, η χρηματοδοτήσεις έργων που δεν έχουν αντικείμενο πρέπει να εξαιρεθούν. Ακόμα ως μεταρρυθμίσεις ενδείκνυνται οι αποκρατικοποιήσεις, η πώληση περιουσιακών στοιχείων, η ενίσχυση του ταμείου Αποκρατικοποιήσεων.

Σε επίπεδο φορολογίας οι μεταρρυθμίσεις αναφέρονται αρχικά στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Το κράτος δεν πρέπει να στοχεύει στην είσπραξη φόρων με την επιβολή ενός δυσβάσταχτου ΦΠΑ, που αποτελεί

πρόβλημα για την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, αλλά θα πρέπει να επιδιώκει να συγκεντρώνει τους φόρους, να μην κάνει παραχωρήσεις σε ιδιωτικούς φορείς οι οποίοι οφείλουν τεράστια ποσά, ενώ θα πρέπει να ελέγξει την αυτό-απασχόληση αλλά και τον μεγάλο αριθμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Το κράτος θα πρέπει να επενδύσει στη δημιουργία φορολογικής συνείδησης.

Οι πολίτες θα πρέπει να κατανοήσουν ότι κλέβοντας το κράτος κλέβουν τους ίδιους τους εαυτούς. Προκειμένου να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα πρέπει ο πολίτης να νοιώσει ασφαλής, να νοιώσει ότι τα λεφτά του πάνουν τόπο και ότι δημιουργούνται νοσοκομεία, σχολεία, δρόμοι και γενικά ότι όντως πληρώνοντας τους φόρους του, υπάρχει μια σημαντική σχέση ανταποδοτικότητας. Ακόμα το σύστημα πρέπει να γίνει πιο δίκαιο και να μην κάνει διακρίσεις μεταξύ πλουσίων και φτωχών.

Η αδικία δημιουργεί πρόβλημα στη κοινωνική συνοχή, ενώ οδηγεί τους φτωχούς σε μια προσπάθεια απαλλαγής από τους φόρους, λειτουργώντας στα πρότυπα των πλουσίων, οι οποίοι φοροδιαφεύγουν χωρίς επιπτώσεις. Σε γενικές γραμμές η διαφθορά όπου και αν αυτή εντοπίζεται θα πρέπει να πατάσσεται. Η πάταξη της θα επιφέρει έσοδα στο κράτος, ενώ θα μειώσει τον αρνητισμό, θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στην εξουσία και θα επιφέρει και πάλι την Ελλάδα σε τροχιά ανάπτυξης. Στη συνέχεια βασικές είναι οι μεταρρυθμίσεις που θα πρέπει να επέλθουν σε επίπεδο νέων τεχνολογιών.

Οι νέες τεχνολογίες θα ενισχύσουν την παραγωγή, θα βοηθήσουν στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος. Η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομικότητα θα επέλθουν μέσα από την αύξηση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη, μέσα από τη συνεργασία των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις, μέσα από την ενίσχυση της δυναμικής των επιχειρήσεων σε επίπεδο καινοτόμων δράσεων, το κράτος θα πρέπει να δώσει κίνητρα επένδυσης σε καινοτόμες δράσεις, για τη παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Προχωρώντας με το «χορό» των μεταρρυθμίσεων προτείνεται η βελτίωση της λειτουργίας του κράτους στην αξιοποίηση των ξένων

επενδύσεων, στην διευκόλυνση ίδρυσης νέων επιχειρηματικών συνόλων, στη βελτίωση και απλοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών σε επίπεδο γραφειοκρατίας για την ίδρυση νέων επιχειρηματικών συνόλων. Όσο πιο μεγάλο είναι το δημόσιο τόσο πιο γραφειοκρατική γίνεται η διαδικασία ίδρυσης ενώ προάγεται και η διαφθορά, ενώ ένα μικρό και ελεγχόμενο δημόσιο θα μπορούσε πιο εύκολα να προάγει την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης ενώ θα περιορίζονταν και οι όποιες μη νόμιμες δράσεις, οι οποίες θα είχαν ως στόχο τους να υπερκεραστεί η γραφειοκρατία και να ιδρυθεί πιο άμεσα η όποια επιχειρηματική μονάδα.

Σε επίπεδο κλειστών επαγγελμάτων η Ελλάδα έχει να καταδείξει 70 στον αριθμό. Η απελευθέρωση του συνόλου των κλειστών επαγγελμάτων από τη μια θα ενισχύσει περεταίρω το εθνικό εισόδημα λόγω της μείωσης των τιμών ενώ από την άλλη θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και θα βοηθήσει στη περεταίρω μείωση της ανεργίας, μια και θα δώσει το περιθώριο σε νέους ανθρώπους να αναπτύξουν μια επιχειρηματική δραστηριότητα η οποία θα τους δώσει θέση στην ευρύτερη αγορά εργασίας.

Στον αντίποδα πέρα από το άνοιγμα στο εσωτερικό της αγοράς των επαγγελμάτων πρέπει να αναζητηθούν και επενδύσεις από το εξωτερικό, πράγμα που θα γίνει μόνο μέσα από την απλοποίηση των διαδικασιών, τη μείωση της γραφειοκρατίας και την παροχή κινήτρων. Κλείνοντας διαπιστώθηκε ότι η ελληνική κρίση είναι βαθιά και θα χρειαστούν αρκετά χρόνια και σημαντικές μεταρρυθμίσεις για να μπορέσει να αντιμετωπίσει και να επανέλθει κάποια στιγμή και πάλι η Ελλάδα στην ανάπτυξη. Το βασικό στοιχείο που θα βοηθήσει στην ανατροπή της παρούσας κατάστασης είναι πέρα από κάθε μεταρρύθμιση η αλλαγή νοοτροπίας του πολιτικού κόσμου, ο οποίος θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στον πολίτη και τις ανάγκες του και λιγότερο στις μικροκομματικές επιδιώξεις και τα προσωπικά συμφέροντα, που ουσιαστικά αποτελούν και τη βασική αιτία που οδηγήθηκε η χώρα στην παρούσα αδιέξοδη κατάσταση.

Βιβλιογραφία

1. Adrian, T., and Shin H. S.(2007). “Liquidity and Financial Cycles”, *6th BIS Annual Conference, Financial System and Macroeconomic Resilience*, 18-19 June 2007, Brunnen, Switzerland.,
2. Atsalakis, G. S., Baourakis, G., & Zopounidis, C. (2016). The Economic Crisis and Retardants of Growth in Greece. *International Journal of Sustainable Economies Management (IJSEM)*, 5(1), pp.1-17.
3. Atsalakis, G. S., Baourakis, G., & Zopounidis, C. (2016). The Economic Crisis and Retardants of Growth in Greece. *International Journal of Sustainable Economies Management (IJSEM)*, 5(1), pp.1-17.
4. Balakrishnan, K., Watts, R. L., & Zuo, L. (2013). *Accounting conservatism and firm investment: Evidence from the global financial crisis*. Working Paper, MIT Sloan.
5. Brutti, F., & Sauré, P. (2015). Transmission of sovereign risk in the euro crisis. *Journal of International Economics*, 97(2), pp.231-248.
6. Carneiro, A., Portugal, P., & Varejao, J. (2014). Catastrophic job destruction during the Portuguese economic crisis. *Journal of Macroeconomics*, 39, pp.444-457.
7. Devece, C., Peris-Ortiz, M., & Rueda-Armengot, C. (2016). Entrepreneurship during economic crisis: Success factors and paths to failure. *Journal of Business Research*.
8. Douzinas, C. (2013). *Philosophy and Resistance in the Crisis: Greece and the Future of Europe*. John Wiley & Sons.
9. Dutton, R. (2010), *Financial Meltdown*, Infodial.

10. Economou, M., Madianos, M., Peppou, L. E., Patelakis, A., & Stefanis, C. N. (2013). Major depression in the era of economic crisis: a replication of a cross-sectional study across Greece. *Journal of Affective Disorders*, 145(3), pp.308-314.
11. European Commission.(2012), Επιχειρήσεις και βιομηχανία Ενημερωτικό δελτίο για την SBA 2012 Ελλάδα, European Commission
12. European Commission.(2012), Επιχειρήσεις και βιομηχανία Ενημερωτικό δελτίο για την SBA 2012 Ελλάδα, European Commission
13. Farrell, B.L.D.,(2008), *Leading through uncertainty*,McKinsey, pp.1-14
14. Gertler, M., & Karadi, P. (2015). Monetary policy surprises, credit costs, and economic activity. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 7(1), pp.44-76.
15. Ghellab, G. και Παπαδάκης, Κ.(2011) «Η πολιτική της οικονομικής προσαρμογής: Μονομέρεια κράτος ή κοινωνικό διάλογο», ΔΟΕ, σελ. 81-91, 2011.
16. Greenlaw, David, Hatzius, Jan, Kashyap, Anil K, and Hyun Song S.(2008), “Leveraged Losses: Lessons from the Mortgage Market Meltdown”, *Proceedings of the U.S. Monetary Policy Forum No. 2*, Rosenberg Institute, Brandeis International Business School and Initiative on Global Markets, University of Chicago Booth School of Business.
17. ICAP.(2012) Ετησία έκθεση 2011 με θέμα «η κατάσταση και οι προοπτικές των ΜΜΕ στην Ελλάδα, ICAP
18. Karamessini, M., & Rubery, J. (2013). *Women and austerity: the economic crisis and the future for gender equality* (11). Routledge.
19. Karanikolos, M., Mladovsky, P., Cylus, J., Thomson, S., Basu, S., Stuckler, D., ... & McKee, M. (2013). Financial crisis,

- austerity, and health in Europe. *The Lancet*, 381(9874), pp.1323-1331.
20. Knight, D. M. (2013). The Greek economic crisis as trope. *Focaal*, 2013(65), pp.147-159.
 21. Knight, D. M. (2015). *History, time, and economic crisis in central Greece*. New York: Palgrave Macmillan.
 22. Kondilis, E., Giannakopoulos, S., Gavana, M., Ierodiakonou, I., Waitzkin, H., & Benos, A. (2013). Economic crisis, restrictive policies, and the population's health and health care: the Greek case. *American journal of public health*, 103(6), pp.973-979.
 23. Madianos, M. G., Alexiou, T., Patelakis, A., & Economou, M. (2014). Suicide, unemployment and other socioeconomic factors: evidence from the economic crisis in Greece. *The European Journal of Psychiatry*, 28(1), pp.39-49.
 24. Markovits, Y., Boer, D., & van Dick, R. (2014). Economic crisis and the employee: The effects of economic crisis on employee job satisfaction, commitment, and self-regulation. *European Management Journal*, 32(3), pp.413-422.
 25. Moro, B. (2014). Lessons from the European economic and financial great crisis: A survey. *European Journal of Political Economy*, 34, S9-S24.
 26. O'brien, R., & Williams, M. (2016). *Global political economy: Evolution and dynamics*. Palgrave Macmillan.
 27. Rachiotis, G., Stuckler, D., McKee, M., & Hadjichristodoulou, C. (2015). What has happened to suicides during the Greek economic crisis? Findings from an ecological study of suicides and their determinants (2003–2012). *BMJ open*, 5(3), e007295
 28. Schwarz, K., (2008), Mind the Gap: Disentangling Credit and Liquidity in Risk Spreads, Columbia University Graduate School of Business, November

29. Serricchio, F., Tsakatika, M., & Quaglia, L. (2013). Euroscepticism and the global financial crisis. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 51(1), pp.51-64.
30. Serricchio, F., Tsakatika, M., & Quaglia, L. (2013). Euroscepticism and the global financial crisis. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 51(1), pp.51-64.
31. Stockhammer, E. (2015). Rising inequality as a cause of the present crisis. *Cambridge Journal of Economics*, 39(3), pp.935-958.
32. Udell, G. F., 2008, "Wall Street, Main Street and a Credit Crunch: Some Thoughts on the Current Financial Crisis," *Business Horizons*, forthcoming.
33. Verney, S. (2014). 'Broken and Can't be Fixed': The Impact of the Economic Crisis on the Greek Party System. *The International Spectator*, 49(1), pp.18-35.
34. Wright R.E.,(2008), *Financial crisis and reform: Looking back for clues to the future*, McKinsey, pp.1-3
35. Wright R.E.,(2008), *Financial crisis and reform: Looking back for clues to the future*, McKinsey, pp.1-3
36. Αθανασόπουλος, Κ., Γεωργόπουλος, Α. & Μπέλλας, Α.(2005) *Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*, Πάτρα
37. ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ.(2011) *Η Ελληνική οικονομία και η απασχόληση*, Ετήσια Έκθεση 2011 του Ινστιτούτου Εργασίας σελ.107-109
38. Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, (2011), *Η Ελληνική Οικονομία*, αρ. τεύχους 64, Ιούλιος 2011
39. Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, (2012), *Η Ελληνική Οικονομία*, αρ. τεύχους 60, Ιούλιος 2012
40. ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), *ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011*, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων-Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος

41. ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.(2012), ΜΜΕ σε Ελλάδα και Ευρώπη 2011, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων-Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος
42. ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ-MARC.(2016), *Οικονομικό κλίμα στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις*, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος
43. Καραθανάσης Γ. (2002), *Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματιστηριακές Αγορές*, Εκδόσεις Μπένου.
44. Κλάιν, Ν.(2010) Το δόγμα του σοκ, Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη
45. Κρουγκμαν, Π.(2008), *Η Κρίση του 2008*, Καστανιώτης
46. Νιάρχος, Ν.(2004) Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων Αθήνα: Εκδόσεις Α. Σταμούλης
47. Παπαδάκης, Ν.(2001), *Στρατηγική των επιχειρήσεων*, Μπένος
48. Σπαρτιώτης, Δ., και Στουρνάρας, Γ.(2010) Τα θεμελιώδη αίτια της κατάρρευσης των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών αγορών, Αθήνα: Εκδόσεις Guttenberg
49. Στουρνάρας, Γ. (2010), *Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι επιπτώσεις, οι προοπτικές και η νέα αρχιτεκτονική*, Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, στο 3ο Banking Forum της Κυπριακής Εταιρείας Ανάπτυξης Διοίκησης Επιχειρήσεων και του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, Λευκωσία
50. Χαρδούβελης Γ.Α. (2009): Η χρηματοοικονομική κρίση και το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας, Eurobank EFG Economic Research: Η κρίση του 2007-2009: Τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές, 4,8, pp.19-43

